



GEEN 30 PROCENT, MAAR SLECHTS 4 PROCENT SOCIALE HUURWONINGEN BIJGEBOUWD

LIWWADDERS DECEMBER/JANUARI 2026

NEEM MEE ÉCHT ALLES OVER LEEUWARDEN

liwwadders



Dinodagen
bij de
tandarts

DAGBOEK VAN EEN BURGEMEESTER IN EEN STAD ZONDER			
POELIER IS HET DE KIPPENPAN DIE ER			
MET DE AANDACHT VANDOOR GAAT			
Peter van der Kamp HET PRAATJE IS BELANGRIJK PAG 3	Eddy van der Zee EEN GEINTSJE MUT DER BIJ PAG 4	Afrah Abdullah NIEMAND PRAAT MET MIJ PAG 10	Jacko Krist TREES IS VAN DE KABELJAUW PAG 22
CHRIS RIJFF GRUWT VAN DE BESTUURLIJKE PROCEDURES EN MACHINATIES			

*Wij wensen u
fijne kerstdagen
en een
gelukkig nieuwjaar!*



Namens alle medewerkers van
Hoekstra Makelaardij en Vastgoedbeheer.



058 233 7 333



makelaardijhoekstra.nl

HET PRAATJE EN DE KWINKSLAG

Advertorial

Foto: Marchje Andringa

ZIJN DE WAARDEVOLLE KENMERKEN DIE DEZE FIJNE ZAAK BIJZONDER MAKEN

‘Zwaluwen krijgt uit an de kont.’ In de kleine tabaksspeciaalzaak van Peter van der Kamp in de Schrans is het een komen en gaan van klanten. Bij de bestelling wordt vaak een opmerking geplaatst die het wel en wee van de actuele sportgebeurtenissen illustreert. ‘Ah, ut sal wel goëd kommen, niet juh?’ Cambuur gaat dagelijks over de tong.

‘Twee keer twintigvijftig?’ Medewerker Jan Hiemstra kent de bestelling van zijn klanten vaak uit zijn hoofd. ‘Ja, dan zie ik hem aankomen en dan weet ik meestal wel wat er gewenst wordt’, aldus Hiemstra, die jarenlang bij de Brunawinkels op de stations in Leeuwarden, Groningen en Zwolle werkte. ‘Alweer bijna twee jaar werkt hij naar volle tevredenheid in de tabaksspeciaalzaak van Peter van der Kamp. ‘De gemoedelijkheid spreekt mij aan. Het praatje en de kwinkslag, dat zijn de kenmerken die deze fijne zaak bijzonder maken.’

Ook eigenaar Peter van der Kamp is in zijn nopjes met de klantenkring die hij in tweeëndertig jaar heeft opgebouwd. ‘Als ik alleen al naar de verkoop van de loten kijk, dan is het eigenlijk ongelooflijk wat hier op een paar vierkante meter gebeurt. Ons land telt in totaal bijna 7000 verkooppunten van kansspelen van de Nederlandse Loterij. Wij zitten al jaren in de top tien van best verkopende winkels in deze branche. Hoe dat kan? We zitten natuurlijk in een prachtige winkelstraat, de Schrans, en misschien de sfeer, wat Jan al zei,



Evert Bokhorst, Jan Hiemstra en Peter van der Kamp (vlnr)

‘Ze vinden het leuk om een gokje te wagen’

die we hier met z’n allen neerzetten. Het is de belangstelling voor de klant. Even vragen hoe het gaat, en soms een mooi gesprek over welk onderwerp dan ook.’ En we verkopen regelmatig een lot waar een behoorlijke prijs op valt. De laatste was 14 dagen geleden, €12.000 in de Lotto, de grootste prijs die we ooit hebben verkocht was een prijs van 1 miljoen euro op een 1/5 staatslot.

Het team van Van der Kamp bestaat momenteel naast eigenaar Peter, uit Evert Bokhorst die nu al ruim 15 jaar hart voor de zaak heeft, Jan Hiemstra en zaterdaghulp Celeste van der Meer.

‘En het team werkt op slechts twintig vierkante meter. Is het niet prachtig?’

Volgens Van der Kamp gaat de geschiedenis van de winkel terug tot 1932, toen het als een kruidenierswinkelje begon. Namen als Broersma, De Haan en Haantjes passeren de revue als winkeliers en sigaren- en sigarettenverkopers. Van der Kamp staat sinds 1993 als eigenaar achter de toonbank. Daarvoor was hij kok in het bekende restaurant Onder de Luifel aan de Stationsweg, waar hij met Daan Groen en Sies Wijnstra onder leiding van Harry Vastert achter de kachel stond.

Van der Kamp, die opgroeide in de Leeuwarder Bloemenbuurt, heeft de opkomst en neergang van de sigarenzaken van de stad van nabij gevolgd. Namen als Kuindersma in de Vijzelstraat, Andries Posthumus in de Maria Louisastraat, De Roos in de Oosterstraat en Stoffels in het Naauw passeren over de gevulde toonbank. ‘Vroeger had je nog een rooksalon, waar heerlijk aan een sigaar werd getrokken.’

De diverse loterijen bij Van der Kamp vormen een belangrijke aantrekkingskracht voor veel Leeuwarders. ‘De toto, de staatsloterij, de Euro Jackpot en de krasloten zijn belangrijke trekkers in deze zaak. Mensen vinden het leuk om een gokje te wagen. Bij ons kan als enige in Friesland het Poulespel van de

Euro Jackpot worden gespeeld. Dat is een populair spel dat je met meerdere personen kunt spelen. Maar ook de staatsloterij en de krasloten zijn ongekend gewild in de sigarenzaak.

‘WE HEBBEN REGELMATIG MEE-GEMAAKT DAT ONZE KLANTEN GROTE PRIJZEN WONNEN.’

Het Stadsblad Liwwadders (sinds 1998) wordt gemaakt door: André Keikes, Aly van der Mark, Klaas Kasma, Henk Weiland, Luuk Inberg, Anton Feddema (vormgeving), Marchje Andringa (fotografie) en Andries Veldman (organisatie en acquisitie). Liwwadders verschijnt tien keer per jaar en wordt verspreid in de gemeente Leeuwarden en in de randgemeenten (zie op pagina 5). Daarnaast wordt de krant geplaatst op onze website www.liwwadders.nl Al onze activiteiten worden ondersteund door Facebook, Twitter, Instagram en een dagelijkse nieuwsbrief. Niet overmeld mag blijven dat bepaalde advertentieverkopers misbruik maken van onze titel. Er is maar één Stadsblad Liwwadders en dat hebt u nu in handen. Een krant die lezers, middenstanders, vrijwilligers en kunstenaars serieus neemt. Wilt u communiceren met deze groepen, bel dan naar Andries Veldman (058-2133138) of mail naar info@liwwadders.nl Stadsblad Liwwadders wordt gedrukt bij Flevodruk in Harlingen.

!!OPROEP!!

WIE (JONG OF OUD, M/V/X) HEEFT ZIN OM ARTIKELEN TE SCHRIJVEN VOOR LIWWADDERS? KIES JE EIGEN ONDERWERP OF SCHUIF AAN BIJ ONZE GEZELLIGE REDACTIEVERGADERING.

REACTIE NAAR [INFO@LIWWADDERS.NL](mailto:info@liwwadders.nl) OF BEL NAAR TEL. 058-2133138

J E MUTTE WAT LACHEN BLIEVE

EEN GEINTSJE MUT DER BIJ

Door Andries Veldman
Foto: Marchje Andringa

Eddy van der Zee, medewerker van snackbar 't Vliet in Leeuwarden was drieëndertig jaar en drie maanden werkzaam in het bekende eethuis aan het Noordvliet. Onlangs ging hij met pensioen. Van der Zee werkte vooral 's avonds en 's nachts. 'Ja, dan stapt er wel eens een artiest naar binnen. De mannen van De Kast of Elske DeWall, altijd leuk.'

Het hoogtepunt van snackbar 't Vliet, nog altijd bekend als snackbar Braaksma, de naam van de slagerij die naast het pand zat, ligt voor de coronaperiode. 'In de lange periode daarvoor werkte ik van zeven uur 's avonds tot drie uur 's nachts. Na corona is het allemaal wat minder druk geworden en werk ik tot één uur. Om half twee ga ik naar huis in Stiens.'

Van der Zee volgde aan de Christelijke Technische School in de Cornelis Trooststraat een opleiding tot technicus. Later vervolgde hij zijn studie aan het ITO (Individueel Technisch Onderwijs). 'Ik mag graag sleutelen, monteren en remasteren. Dan werk ik aan auto's, motoren, audio en video. Ik ben een bezig mantsje en verveel me nooit.



Het snackbarleven heeft Van der Zee nooit verveeld. 'Mijn eerste baan was bij busmaatschap-pij Fram, later Arriva. Daar werkte ik aan het rijklaarmaken en het on-derhoud van de bussen. Even heb ik overwogen om bij een tankstation te gaan werken of in een fietsenzaak. Toen ik bij 't Vliet terecht kwam, is eigen baas van een snackbar in Harlingen nog even in beeld ge-weest. Het is bij werken in 't Vliet van Jurjen en Jogriet Feenema ge-bleven. Later is de zaak overgenomen door hun zoon Sjors.'

‘Het broodje warm vlees is de hardloper’

Ik speel badminton en doe aan aquafit. Of ik dan geen vrouw heb? Jazeker, IJda van der Kooi, voorheen werkzaam bij Thuis-zorg Friesland, nu ook gepensio-neerd.'

Van der Zee voelt zich lekker bij drukte. 'Wanneer ik voorheen om half vier thuiskwam, stond ik om acht uur op om de kinde-

ren, drie stuks, de een werkt in de besturingstechniek, de an-deren zijn kapster en arts bij de spoedeisende zorg, naar school te brengen. Daarna ging ik weer naar bed tot één uur 's middags. Dat ritme heb ik jarenlang volge-houden.'

Eddy van der Zee roemt de eigengemaakte producten van

de snackbar, die ook bekendstaat om het zorgvuldige eurobeleid. De bedragen in guldens werden in 2002 tot op de cent nauwkeu-rig omgerekend. Het bord met de producten en prijzen getuigt er tot op de dag van vandaag van. 'Wat hier zo mooi is, dat zijn de eigengemaakte producten. Of het nu gaat om de gehaktbal, het lihanboutje, de Groninger

eierbal (veertig ballen in de week), de vier verschillende soorten kroketten, de schnitzel of nierbroodjes; allemaal komen ze uit eigen keuken.' Het broodje warm vlees is de hardloper in de druk beklante zaak. 'Daar kenne se je foor wakker make.'

NOU LEKKER, DENK IK, NA DIT ANTWOORD. DAAR BEN IK DAN KLAAS K. TE L. MOOI KLAAR MEE. ONDRAAGLIJKE LIEFDES HEB IK IN MIJN LEVEN AL GENOEG GEHAD. HET WAS ALTIJD EENRICHTINGSVERKEER

Zelfs dit is waardeloos tegenwoordig, denk ik. Af en toe wil ik even weten hoe het met me is en dan trek ik online een Gaia-kaart op orakels.nl. Mijn kaart van vandaag heet Harmonie. Ik ga een periode tegemoet van innerlijke en uiterlijke harmonie. Het ziet ernaar uit dat ik geleerd heb om de oerkrachten van de natuur te gebruiken en volkomen in balans ben. Voor iemand die al dan niet terecht nog weleens uit zijn slof kan schieten is dit een mooi vooruitzicht. Totdat er onder in het scherm van mijn laptop een venstertje verschijnt. Een man die het heeft over een sterretje. Eerst denk ik dat het iets met de Kerstdagen te maken heeft, maar dan merk ik dat dat sterretje in de voorruit van je auto komt en dat het een reclame is van Carglass. Even zeg ik iets dat ik hier niet hardop kan schrijven. Zijn ze nou helemaal besodemieterd? Ik ben bezig met iets dat bewijst dat er meer is tussen hemel en aarde en wordt rücksichtslos geconfronteerd met het repareren van iets onnozels als een sterretje in de voorruit van een auto. En ik heb niet eens een auto. Is dit orakel waar ik altijd op vertrouw nu ook al vercommercialiseerd?

Ik besluit nog een kaart te trekken en deze keer is het de Boom van het leven. Ik ben volwassen geworden, er begint een nieuwe fase van creativiteit en zelfvertrouwen. En onderin het scherm is er reclame van de FBTO die vertelt dat ik het beste bij hen een zorgverzekering kan afsluiten. Weer komt er een woord uit mijn mond dat ik hier niet zal herhalen. Ik besluit contact te maken met één van de consultants die onder de getrokken kaarten

genoemd worden. Maar voor dat ik die kan bereiken moet ik nog langs de reclames van Cool Blue en Vande-bron.

Dan verschijnt er op mijn laptopscherm een berichtje van Alysha. Waarmee kan ze me helpen? Ik leg haar uit dat ik twee keer een Gaiakaart heb getrokken. Dat ik volgens die kaarten in balans ben en een periode van zelfvertrouwen tegemoet ga en waarom dat niet kan zonder dat me de reparatie van een kapotte autoruit wordt aangesmeerd, een nieuwe ziektekostenverzeke-ring moet nemen en een koelkast met veertig procent korting kan kopen.

Enkele minuten later komt het bericht dat consulent Alysha een nieuwe kaart voor me gaat trekken. Want het is niet de bedoeling dat je een tweede kaart trekt als de eerste je niet bevalt. Ik antwoord met een berichtje dat de kaarten me wel bevallen, maar de reclames niet die ik door een kaart te trekken voorbij zie komen. Voor een consulente luistert Alysha slecht, want ik krijg hier geen antwoord op. Wel krijg ik de uitleg van de kaart die ze voor mij getrokken heeft. Het Heilige Hart heet de kaart en die zegt dat ik op de drempel sta van een periode van diepe liefde. Liefde voor familie, vrienden en andere dier-baren. Zo'n sterke liefde dat het bijna ondraaglijk wordt.

Nou lekker, denk ik, na dit antwoord. Daar ben ik dan mooi klaar mee. Ondraaglijke liefdes heb ik in mijn leven al genoeg gehad. Het was altijd eenrichtingsverkeer.

En nooit mijn kant op. Maar dan komt er nog een bericht van Alysha. Ik moet nu iets doen wat mijn leven gaat veranderen. Niet morgen maar nu. Ze heeft geen sug-gesties, ik moet het zelf bedenken. Ik zeg nog een keertje het woord dat ik na het zien van de reclames ook al zei. Een nieuwe vriendin zou mijn leven gaan veranderen maar waarschijnlijk niet ten goede, gezien de voorspelde ondraaglijke liefdes. Kinderen heb ik al en in een grote reis heb ik geen zin. Een nieuwe baan misschien? Ineens word ik helemaal enthousiast. Natuurlijk dat is het! Iets anders dan de hele dag tweedehandsboeken verkopen. Iets bestuurlijks misschien, gemeenteraadslid of zo? En dan schiet me te binnen dat het bestuur van de Elfstedentocht een nieuwe voorzitter nodig heeft. Ik schrijf meteen een mail met mijn cv en dat ik hele-maal enthousiast ben om voorzitter te worden van de Koninklijke Vereniging De Friesche Elfsteden. Vooral omdat het een eervolle baan is waarvoor je niets hoeft te kunnen omdat er zoals het nu lijkt toch nooit weer een Elfstedentocht gehouden gaat worden. De volgende dag heb ik al een mailtje terug dat er reeds in de functie is voorzien. Er is ook een berichtje van Gaia-consulente Alysha. Heb je voor verandering gezorgd? Bij een vervolgsconsult krijg je korting. Ik mail haar terug dat ik voortaan tarotkaarten ga trekken omdat ik daar meer vertrouwen in heb. Alysha is ook consulente voor vragen over de uitleg van tarotkaarten, krijg ik te horen.

KLAAS KASMA, KOK TE LEEUWARDEN

• HUIS AAN HUIS IN DE WIJKEN EN DORPEN
 (WISSELEND)

• VERSPREIDPUNTEN
 (DIE REGELMATIG WORDEN AANGEVULD; MET STER*
 MEERDERE MALEN)

CAMMINGHABUREN: POIESZ*, ALBERT HEIJN*, PRIMERA,
 BAKKER VAN DEN BERG, SLAGER SMIT, RENÉ FISH AND CHIPS,
 WIJKCENTRUM, GEZONDHEIDSCENTRUM • VRIJHEIDSWIJK:
 JUMBO*, MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM • BILGAARD: ALBERT
 HEIJN*, BAKKERIJ VAN DER KLOET, SCHOEN- EN SLEUTELSERVICE
 BILGAARD, SLAGER SMIT, GROENTEZAAK YNE EN HINKE VAN DER
 MEULEN; GEZONDHEIDSCENTRUM, CAFÉ BILGAARD, PRIMERA,
 SNACKBAR DOUBLE FF, CHINEES-RESTAURANT MEI WAH
 • WESTEINDE: POIESZ*, SNACKBAR DE TILLE, KAPPER, ZORG-
 CENTRUM SWETTEHIEM, GEZONDHEIDSPLEIN WESTEINDE
 • VALERIUS: VISZAAK DE GEZONDE APOTHEEK*, ELY'S
 LUNCHROOM, TANKSTATION VALERIUSSTRAAT • WESTEN: HOTEL
 WTC, KAMER VAN KOOPHANDEL, MEUBELZAAK DE TIJD WONEN,
 EUROHOTEL • NIJLÂN: LIDL*, ALDI*, CAFÉ 'T WAP • ALDÂN:
 POIESZ*, APOTHEEK BENU, ZORGCENTRUM ERASMUSHIEM,
 ZORGCENTRUM ALDLÂNSTATE, TANKSTATION ALDLÂNSDIJK,
 MEDISCH CENTRUM LEEUWARDEN • HEECHTERP/SCHIERIN-
 GEN: POEISZ*, SNACKBAR RONDWEG, WIJKCENTRUM
 • CAMBUURPLEIN: JUMBO*, PRIMERA, APOTHEEK BOITEN*,
 TOM'S CAFETARIA • WINKELCENTRUM LEEUWERIKSTRAAT:
 JUMBO*, PRIMERA TROELSTRAWEG, SNACKPOINT DE LEEUWERIK
 • ENGELSESTRAAT: COMPUTERSYSTEMEN 2000 • BLEEKLAAN
 E.O.: POIESZ*, JUMBO*, TRYATER • VLIET: SNACKBAR 'T VLIET,
 SNACKBAR DE CENTRALE, BAKKER TROMP, HALAL SLAGERIJ
 ATLAS • ORANJEWIJK: ALBERT HEIJN* • ACHTER DE HOVEN:
 EETHUIS POTMARGE, WIJKCENTRUM J.H. KNOOPSTRAAT
 • TIJNJEDIJK: ALBERT HEIJN XL* (MIRO), AKO, VISZAAK HOLLAN-
 DER, TUINCENTRUM KLAVER, BP TANKSTATION • WTC: JUMBO*
 • SCHRANS: ALBERT HEIJN*, WARENHUIS DE BOER, DECO
 HOME, BIO BIJ JANSSEN, FRIESE SCHRIJFKAMER, SCHOOTSTRA
 VIS*, FIETSSTATION 058, TABAKSZAAK PETER VAN DER KAMP* •
 ZUIDERBUREN: JUMBO* • DE HEMRIK: GROOTHANDEL MAKRO,
 SNACKBAR HEMRIK, FRIESCHE OLIE EN VERFHANDEL, OMROP
 FRYSLÂN • DE ZWETTE: SNACKBAR LORENTZ, DE FABRIEK,
 GROOTHANDEL SLIGRO, CRYSTALIC • GROTE WIELEN: RESTAU-
 RANT DE GROTE WIELEN

CENTRUM LEEUWARDEN: BOUWBEDRIJF DE VRIES , ORAN-
 JE HOTEL*, STATIONSKAPPER*, CAFÉ DE STEE, CAFÉ WAPEN
 VAN LEEUWARDEN, RESTAURANT DE WALRUS*, RESTAURANT
 SPINOZA, CAFÉ ORANJE BIERHUIS, CAFÉ DE TOETER, IERSE PUB
 PADDY O'RYAN, EETCAFÉ HET LEVEN, IJZERHANDEL POSTMA,
 DE WERELD VAN THEE, HOTEL STADHOUDERLIJK HOF, HOTEL 'T
 ANKER, HOTEL POST PLAZA*, SIGARENZAAK TETMAN DE VRIES,
 RESTAURANT DE WAAG, LEKTUURHAL OVER DE KELDERS*, RES-
 Taurant SARAY, RESTAURANT EFEZE, RESTAURANT EINDELOOS,
 RESTAURANT FELLINI, DOPPIO ESPRESSO*, RESTAURANT DE
 BURGEMEESTER VAN NAPELS, FIRE CAFÉ*, BARREVOETS, URKER
 VISZAAK, RESTAURANT DE KOPEREN TUIN, CAFÉ DE MARKIES,
 CAFÉ DE BRASS, RESTAURANT DE VLIEGENDE HOLLANDER,
 BAGELS AND BEANS, BAKKER BART, SPAR, LUNCHROOM SPIE-
 GELAAR, CAFÉ WOUTERS, DE-CAFÉ, EETCAFÉ DIKKE VAN DALE,
 DE HOFDAME, CHINEES RESTAURANT KOTA RADJA, EKO PLAZA*,
 SLIJTERIJ JELLE, ANNE & MAX, SNACKBAR ELY'S, ALBERT HEIJN*,
 VAN DER VELDE BOEKEN*, GALERIE DE ROOS VAN TUDOR,
 GALERIE DE VRIES, FRIESCHE CLUB, NEUSHOORN, KUNSTKADE,
 RABOBANK ZAAILAND*, BRASSERIE FRIES MUSEUM*, GRAND
 CAFÉ Z, SCHOUWBURG DE HARMONIE, HISTORISCH CENTRUM
 LEEUWARDEN, TRESOAR, BIBLIOTHEEK DBIEB*, STADHUIS,
 STADSKANTOOR OLDEHOOFSTERKERKHOF, PROVINCIEHUIS*

WIRDUM: SPAR, HOTEL-CAFÉ DUHOUS • GROU: ESSO TANKSTA-
 TION, HOTEL OOSTERGO, THEEHUIS, VISZAAK, JUMBO*, POIESZ,
 EETHUIS AMICAAL • WERGEA: SUPERMARKT ATTENT HANSMA,
 SLAGER HARMKE ANEMA • DRONRYP: IT HOLT • MENALDUM:
 POIESZ • JELLUM: RESTAURANT JONKER SIKKE • WEIDUM: HOTEL
 WEIDUMERHOUT • AKKRUM: POIESZ, HERBERGH DE CLEEF, BAK-
 KERIJ BOONSTRA • REDUZUM: DE BLAUWE TENT • WYTGAARD:
 FREDERIKA'S TAARTEN & SA

STIENS: ALBERT HEIJN*, POIESZ*, JUMBO*, EATCORNER PITER JEL-
 LES, VISKRAAM, PRIMERA, TENNISVERENIGING • HURDEGARYP:
 ALBERT HEIJN, POIESZ, SLAGER RYPMA, PRIMERA, HOTEL VAN
 DER VALK • OENTSJERK: BAKKER BRAAKSMA • WYNS: DE WINZE
 • GYTSJERK: ALBERT HEIJN*, VISKRAAM BINNE VAN DER KOOI,
 TANKSTATION VAN DEN BELT • BURGUM: BOEKHANDEL FRANKÉ
 ATSMA EN ANNEKE JAGER

Prijsvraag



De Weaze zit vol verhalen maar we ontvingen ze niet op papier.
 Wel kwamen de laatste ontwikkelingen van dit roemruchte gebied
 ter sprake. Het opknappen van het Bumapand is de start van een
 grote metamorfose aan deze gracht. We ontvangen graag reacties
 van de bijgaande foto die genomen is aan het Van Miereveltplantsoen.
 Wat gebeurde daar precies en met welke gevolgen? La Venezia
 wacht nog op verhalen.

Ook een mooi verhaal bij de nieuwe foto? Stuur het dan op naar
 Stadsblad Liwwadders, M.H. Trompstraat 8, 8921 GH Leeuwarden en
 u maakt kans op een mooi boek over de historie van Leeuwarden.



VAN DER VELDE BOEKEN

Nieuwestad 57-59
 8911 CJ Leeuwarden
 0582132360

www.boekhandelvandervelde.nl

TOE AAN EEN TANDARTSBEZOEK?

Ben je toe aan een tandartsbezoek of wil je misschien overstappen?
Kom langs bij de praktijk aan de Voorstreek 1 en ervaar hoe moderne mondzorg,
persoonlijke aandacht en een warme ontvangst samenkomen.
Bel of bezoek onze website om een afspraak te maken – we heten je van harte welkom!
Schrijf je in via www.alfamondzorg.nl.

TANDARTS AAN DE VOORSTREEK

VERBINDT ZORG EN STAD

Advertorial • Foto: Marchje Andringa

Zeven maanden na opening blijkt de praktijk van Leeuwarden aan de Voorstreek 1 een plek waar stad en moderne mondzorg samenkomen.

LEEWARDEN IN HET KLEIN

De praktijk weerspiegelt Leeuwarden in het klein: studenten, gezinnen, ouderen, nieuwkomers en Liwwadders vinden hier hun weg. Die verscheidenheid vraagt om maatwerk, vertelt tandarts Al Fartousi-Azoulay (36).

LEEWARDEN BRUIST VAN HET LEVEN

De stad staat bekend om haar gezelligheid, en Liwwadders houden van een feestje én van 'genot'. Gewoontes zoals het drinken van een drankje of het roken van een (pret)sigaretje kunnen gevolgen hebben voor het gebit. Daarnaast kunnen persoonlijke omstandigheden, medicijngebruik of stress ervoor zorgen dat sommige patiënten extra zorg nodig hebben. Mondzorg hier is daarom niet alleen technisch, maar ook sociaal en inclusief. Het team begeleidt iedere patiënt stap voor stap naar een gezond gebit en een vertrouwde, prettige ervaring.



PROFESSIONEEL GEBIT REINIGEN

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom ligt de focus bij de tandarts op het gezond houden van de mond en het voorkomen van problemen.

Dit gebeurt onder meer met de (Zwitserse) AirFlow-behandeling: een comfortabele en vrijwel pijnloze manier om het gebit professioneel te reinigen. Tandplak en aanslag wordt grondig verwijderd, zelfs op moeilijk bereikbare plekken.

Het resultaat is een fris en schoon gebit, met direct zichtbaar verschil. De behandeling is geschikt voor iedereen die zijn gebit gezond en stralend wil houden.

KINDVRIENDELIJK: DINO-DAGEN BIJ DE TANDARTS

De praktijk besteedt veel aandacht aan kinderen en gezinnen. Mondzorg voor kinderen is belangrijk, daarom moedigen we ouders aan hun kinderen al vroeg naar de tandarts te brengen. Regelmatig worden speciale Dino-dagen georganiseerd: zaterdagdagen waarvoor kinderen op een speelse manier vertrouwd raken met de tandarts. De praktijk is extra aangekleed in dinosaurus-thema en er is uitleg specifiek op kinderen gericht.

Als partner van Natuurmuseum Fryslân maken we het nog leuker: gezinnen maken kans op vrijkaarten voor het museum en er wordt een gesigneerd boek verloot van dino-expert Melanie During. Kinderen tot 18 jaar kunnen gratis bij ons terecht, want de tandheelkundige zorg wordt vanuit de basisverzekering volledig vergoed.

1976 50 JAAR 3 JANUARI

2026 VAL TORENSPITS

3 januari is het 50 jaar geleden dat de Bonifatiuskerk tijdens een zeer zware storm haar spits verloor. Het verlies van de toren was een flinke domper voor de toen nog jonge Stichting Bonifatiusstoren. Met ongekende inzet van de stad kon 4 jaar later de spits terug geplaatst worden! Op zaterdag 3 januari 2026 willen we deze gebeurtenis herdenken, en nodigen u daarbij van harte uit.

Kerk en toren zijn open tussen 13:00 - 17:00 voor:

- Kerkbezoek in kerstfeer.
- Torenbeklimming en bekijken van normaliter gesloten ruimtes.
- Bezoek expostieruimte, fotoexpositie en resten van de oude spits.
- Mogelijkheid het orgel te bespelen.
- Genieten van het uitzicht over de hele stad vanaf de 2e krans.
- Bekijken van een korte film over de torenval onder genot van koffie en thee in het Titus Brandsmahuis.

Allen welkom!

Voor meer informatie
kijk op: Stichtingbonifatiusstoren.nl



JAARAFSLUITING AAN ZEE

Het intensieve eerste jaar werd onlangs gezamenlijk afgesloten. Met uitzicht op de Waddenzee keek het team terug op een periode van hard werken, opbouwen en bijsturen. De balans: een jaar dat veel energie vroeg, maar ook een bijzonder resultaat opleverde.

Tijdens het diner was er ruimte voor trots en relativering. Van volle agenda's en nieuwe samenwerkingen tot kinderen die zonder angst in de stoel stappen, het zijn juist die momenten die volgens het team laten zien waarom de inspanning de moeite waard was. Bovendien nam het team het kerstpakket van de praktijk in ontvangst.

DONATEURS ZIJN BROODNODIG. DONEER! WWW.LIWWADDERS.NL

REDACTIONEEL

Zaken waarmee u zit pakken wij graag op. We zien dat onze lezers onze krant en website waarderen en daarom doen wij een beroep op u. Wanneer u onze artikelen van belang vindt, dan nodigen wij u uit om donateur te worden. Uw bijdrage is zeer welkom. U kunt uw bijdrage overmaken op NL06 RABO 0320.2000.51 t.n.v. Veldman Journalistieke Producties. U kunt uw bijdrage ook overmaken aan de Stichting Loods 50 voor onderzoeksjournalistiek. Deze stichting is gelieerd aan Liwwadders, het bestuur bestaat uit Bearn Bilker (voorzitter), Sietske Inberg en Hester Witteveen. Het rekeningnummer van de Stichting Loods 50 is NL88 RABO 0355.1954.96 onder vermelding donatie en uw e-mailadres. Jaarlijks wordt u uitgenodigd voor onze donateursbijeenkomst. Als u het stadsblad leest, dan merkt u dat Liwwadders niet zomaar een huis-aan-huisblaadje is. Liwwadders is op meer dan 170 plaatsen (supermarkten, sporthallen, stamtafels, kantines en wachtkamers) gratis verkrijgbaar in de gemeente Leeuwarden en ook daarbuiten. Is-ie op, dan wordt er meestal aangevuld. Bent u als ondernemer/vereniging/zzp'er geïnteresseerd in een bedrijfsreportage, viert u binnenkort feest of wilt u iemand in de bloemetjes zetten: neem dan contact met ons op: tel. 058-2133138 of info@liwwadders.nl Uw betaalde advertorial wordt gratis doorgeplaatst op onze website en via onze andere mediakanalen. Ook in dit nummer treft u enkele artikelen aan die eerder op onze websites www.liwwadders.nl en Dossier Liwwadders verschenen. We vonden ze belangrijk genoeg om ze ook in de papieren krant af te drukken.

Se make mij de pis niet lauw

Door Andries Veldman

De lichtjes van de grote kerstboom op het Wilhelminaplein straalden ons tegemoet toen ik met mijn vrouw uit het Fries Museum stapte. Kijk nou eens, zei ik, toen ik aan de voet van de boom de tekst met grote letters 'samen maken we armoede draaglijker' zag staan. Ik bedacht dat we met deze tekst het stadium van oplossen voorbij zijn, dat gaat niet meer gebeuren. Het deed me denken aan stadgenote AUKJE DE VRIES, als staatssecretaris lid van het meest bijzondere kabinet van na de Tweede Wereldoorlog, die ooit in een bovenzaaltje van restaurant Sems aan het Gouverneursplein verkondigde: armoede is een keuze. Een VVD-leuze die ter plekke niet werd tegengesproken door haar daar ook aanwezige chef MARK RUTTE.

Ik begreep dat de grote, fraai verlichte boom een initiatief was van het Wijkpanel Binnenstad. Met een dergelijke leuze onderaan de boom had het mij beter geleken het fraaie exemplaar aan te bieden aan de bewoners van de Vlietzone, de Schepenbuurt of Camminghaburen. Daar weten ze pas wat armoede is. Nu had het wijkpanel, waar schijnlijk onder het genot van een hapje en een drankje in een van onze meest prestigieuze etablissementen zoals het Stadhouders Hof, bedacht om de boom maar voor eigen deur te planten, ter eer en meerdere glorie van zichzelf. Het had daarmee toch iets onbedoeld komisch.

Het kan ook zijn dat de leuze 'samen maken we armoede draaglijker' slaat op het verval van de culturele sector in onze stad, die vaak gebruikmaakt van het plein. Want die sector schiet als een meteoriet naar beneden. Met het verdwijnen van het gratis licht klassieke festival City Proms wordt er een nieuwe parel aan de ketting van weggesanneerde festivals gereggen. Ga maar na wat we sinds Culturele Hoofdstad 2018 allemaal moeten missen.

City Jazz, met een een parade van jong talent, is niet meer omdat al het sponsorgeld onder leiding van burgemeester FERD CRONE werd opgesoupeerd door Culturele Hoofdstad. Van het befaamde Hothouse Redbad rest alleen nog de website. Ook de festivals in de Groene Ster zijn door het klungelige beleid van de gemeente Leeuwarden om zeep geholpen. Alternatieve festiviteiten branden er hun vingers niet meer aan vanwege de wirwar van organisatorische beperkingen.

De explosieve brief die die organisator ROB DURANT van festival Psy Fi in 2015 aan de raad stuurde, laat nog altijd de rillingen over de ruggen lopen. Wat verdween er nog meer? De galerieroute en poppodium Asteriks zijn verdwenen. We werden ondanks forse investeringen geen City of Literature en de culturele bijlage van de Leeuwarder Courant behoort al tot het verleden. Je kunt er de klok op gelijk zetten dat het jaarlijkse gebedel van het Bevrijdingsfestival en de opening van het culturele seizoen om meer gratis geld binnenkort weer opspeelt. Dat Ljouwert Culinaire door de hoeven gezakt is, is gezien het bovenstaande niet verwonderlijk. En de vrolijke jongens van restaurant De Hofdame hebben al een nuchtere beschrijving gegeven van het festival Arcadia. Dat de organisatie met de bezoekers sjoemelde, zagen ze dagelijks vanuit hun restaurant.

*‘Van zulks
kikker ik altijd
enorm op’*



Ondanks kruiwagens vol subsidiegeld zijn dergelijke evenementen niet duurzaam te realiseren. Hoe dat kan? Men wil altijd meer voor het geld. En het meer is nooit vol. Organisator IMMIE JONKMAN van Arcadia wist bij de provinciale commissie geen overtuigende onderbouwing van de financiën te geven. City Proms kan voor het beschikbare bedrag van tweehonderdduizend euro geen feestje meer bouwen, aldus directeur TJEERD VAN BEKKUM, die tot overmaat van ramp met de Belastingdienst overhoop ligt. Je vraagt je af waar de toezichthouders zijn. Hoe kan dit zo misgaan in de wetenschap dat de festivals een enorme wind in de rug van bevriende journalisten krijgen. Die rekken zich tot het uiterste uit om de evenementen kritiekloos in de schijnwerpers te plaatsen. Met geld van Culturele Hoofdstad gingen journalisten in Europa op pad om verslag te doen van evenementen. Ze keerden terug met optimistische verhalen met slechts in de kantlijn een snuffje kritiek. Ging er nadien bij de uitvoering van de evenementen iets mis, dan werd de klep van de pet ver over de ogen getrokken.

We hadden in deze periode van grote 'culturele voorspoed' ook nog media zoals GPTV, FroeksTV, Suksawat en Fynst. Allen (stevig gesubsidieerd) staken de loftrompet over het bruisende leven in de stad en zagen nimmer om naar wie er tegen de bierkaai vocht, wat er dreigde te verdwijnen of ten onderging. In deze inmiddels verdwenen media (niemand mist ze) geen letter over het weggepiste belastinggeld. Ook niet over het alom bekende verdienmodel. Eerst wethouders paaien, dan de zakken van de organisatie volstouwen, bevriende media inschakelen en douceurtjes verlenen, artiesten inhuren (een vernieuwend programma is niet noodzakelijk) en tot slot een stoet vrijwilligers met een mooie goodiebag afschepen. Tel uit je winst.

In mijn somberste momenten kijk ik soms naar de foto die gemaakt is op het Hofplein toen Leeuwarden Culturele Hoofdstad werd. Hoofdrolspelers commissaris JOHN JORRITSMA, wethouder ISABELLE DIKS, marketingmanager KLAAS DIJKSTRA, statenlid INGRID WAGENAAR, gedeputeerde JANNEWIJTSKE DE VRIES, vormgever BARBARA JONKERS juichten de lucht uit hun longen en zochten daarna binnen de kortste keren een veilig heenkomen op. Van zulks kikker ik altijd enorm op.



SPONSOR ROLLEMA VASTGOED

ROLLEMA VASTGOED DE VRAAG NAAR KANTOORRUIMTE BLIJFT GROOT

De Leeuwarder vastgoedondernemer Tjalling Rollema heeft het woongedeelte van het terrein van het gemeentehuis Kollumerland in Kollum verkocht aan een aannemer uit Noord-Holland. Het hoofdgebouw blijft eigendom van Rollema Vastgoed. 'Het ontwikkelen van woningen op dit terrein kun je het best overlaten aan projectontwikkelaars en aannemers die hier ervaring mee hebben. Onze expertise ligt vooral bij het beschikbaar stellen van kantoorruimtes voor startende en gevestigde ondernemers. Daar zijn wij goed in. Je ziet het ook bij ons pand aan de Emmakade in Leeuwarden, het voormalige hoofdkantoor van het Provinciaal Energiebedrijf. Hier worden woningen ontwikkeld door een projectontwikkelaar. Eind dit jaar worden ze opgeleverd. Het zijn prachtige, luxe-appartementen met een fraai uitzicht over de historische gracht.'

De vraag naar kantoorruimte blijft groot. 'De panden die we in eigendom hebben, zoals Crystalic, Emmastate en een kantoorpand aan de Aldlânsdijk, zitten voor het overgrote deel vol. Ik heb eigenlijk nooit geloofd in permanent thuiswerken. Dat blijft een deelactiviteit. Je ziet nu meer de beweging om toch weer op kantoor samen te komen. Een kantoor schept duidelijkheid, bovendien is de interactie tussen werknemers belangrijk. De onderlinge sociale contacten zijn waardevol om tot goede bedrijfsresultaten te komen. Dat hoor ik steeds vaker van ondernemers die kantoorruimte of bedrijfsruimte willen huren. We zien het ook bij de verhuur van de horecaruimtes in Crystalic. De locatie wordt geroemd om de gratis parkeervoorzieningen en de flexibele aanpak die we hanteren. Er is gewoon veel mogelijk. Op de vraag van de ondernemer wordt actief ingespeeld. We proberen het de ondernemers optimaal naar de zin te maken. De vergader ruimtes maken vijftien procent uit van de totale omzet. Dat zegt genoeg, lijkt mij.'

Hotel-restaurant Weidumerhout bij Weidum is inmiddels afgestoten. Tjalling Rollema: 'Ook hier hebben we gezegd: schoenmaker, hou je bij je leest. Het exploiteren van een horecabedrijf is niet zomaar iets. Dat moet je echt liggen en bovendien ben je er dag en nacht mee bezig. Het paste uiteindelijk niet in onze portfolio, daar moet ik eerlijk in zijn. We hebben gelukkig een enthousiaste ondernemer gevonden die dit prachtige complex met de hotelwoningen in het weiland verder kan exploiteren.'

Ook de Koepelkerk een de Vredeman de Vriesstraat is niet geheel vrij van zorg. 'De kachel is aan vervanging toe en ook het monumentale dak moet worden hersteld. Het zijn kostbare operaties waarvoor we nog een oplossing moeten vinden. Desondanks houden we goede herinneringen aan de concerten die we hebben georganiseerd. Regelmatig was de zaal stampvol en we kunnen terugzien op enkele memorabele avonden. Wie wordt er niet blij van de herinnering aan een concert met Rob de Nijs?'

Peter van der Kamp
TABAKSPECIALZAAK
Schrans 115 • 058-2890033
Leeuwarden

MÉÉR KANS IN DE SCHRANS!!!

KOOP JE LOT BIJ HET GROOTSTE VERKOOPPUNT VAN NOORD-NEDERLAND MET DE MEESTE PRIJZEN!

Staatsloterij

31 december Oudejaarsrekening

Hoofdprijs **30 miljoen**

EXTRA 200 Elektrische minis

NEDERLANDSE LOTERIJ

i www.appassionata-leeuwarden.nl

Wishful Singing en Amsterdams Andalusisch Orkest presenteren 'Lied van de Sibylle'

Een onheilspellend lied uit de middeleeuwen voorspelt het einde der tijden. Toch laten Wishful Singing en het Amsterdams Andalusisch Orkest in deze donkere klanken iets anders doorklinken: hoop.

Whisful Singing bundelt haar muzikale krachten met vocalist Salah Eddine Mesbah en multi-instrumentalist Hamza Amrani van het Amsterdams Andalusisch Orkest en met ud-speler Ilias Markantonis, winnaar van het Ud Concours 2024.

De klanken van de ud en de rabab voegen een rijke, melancholische diepte toe aan de zang, terwijl de percussie de onheilspellende boodschap van de Sibylle versterkt.

JACOBIJNERKERK LEEUWARDEN • 8 JANUARI 2026

i www.tresoar.nl

Filosofiecafé lezing Thijs Lijster: Frankfurter Schule

Onder de naam Frankfurter Schule wordt een groep Joods-Duitse intellectuelen geschaard – o.a. Theodor W. Adorno, Max Horkheimer, Erich Fromm, Herbert Marcuse en Walter Benjamin – wier invloed op de hedendaagse filosofie en cultuur nauwelijks overschat kan worden. Vandaag de dag staan deze denkers weer volop in de belangstelling: rechts-radicale bewegingen zien hen als de bron van woke, politieke correctheid en andere euvels, terwijl hun scherpe kapitalismekritiek een inspiratiebron vormt voor linkse activisten.

TRESOAR LEEUWARDEN • 22 JANUARI 2026

D·E

i www.theaterdebres.nl

De macht van het woord: politieke framing door de tijd heen

Van Luther tot JFK: Wat maakt een goede politieke boodschap?

In dit college maken we kennis met kracht van een goede politieke boodschap. Aan de hand van historische voorbeelden ontleden we wat bepaalde teksten, speeches en campagnes nu zo succesvol maakt. Gaat het vooral om het juiste woordgebruik? En wat is de rol van charisma? Van timing? Ook kijken we naar onze eigen tijd. Hoe kan het bijvoorbeeld dat de VVD vijftien jaar lang de politiek heeft weten te domineren. Wat is hun geheim?

DE BRES LEEUWARDEN • 3 FEBRUARI 2026

i www.harmonie.nl

De Onverwoeste Zusters van Hooge- zand Sappemeer

Na het succes van De Ongeplukte Zusters van Almere County, gebaseerd op het werk van Jane Austen, komen de makers nu met een muzikale komedie geïnspireerd op het leven van Charlotte, Emily en Anne Brontë! In De Onverwoeste Zusters van Hoogezand-Sappemeer blikken deze literaire zussen terug op een leven vol concurrentie, TBC, longtering en jaloezie. Een leven waarin ze verhalen en gedichten schreven onder een mannelijk pseudoniem, want literatuur was niets voor vrouwen...

Ilse Warringa, Rop Verheijen, Eva van Gessel, Leopold Witte en Margôt Ros schitteren in deze hilarische voorstelling over aantrekkingskracht, wraak, zussenliefde en de eeuwenoude hunkering naar erkenning, zelfs in het hiernamaals.

HARMONIE LEEUWARDEN • 30 EN 31 JANUARI

UT SIT D'R HAST WEER OP

2025 war amper te behappen.
Op alle plakken inne wereld vielen klappen;
Un end fut en dichtbij, nêst de deur,
over God en geld, over armoëde en kleur.

Domhyd war troef. En ikke, ikke, ikke,
laat de rest maar stikke.
Fertrouwen en mènslékhyd waren fer te soeken.
Oek Liwadden staat nou inne boeken.

Mien stadsje leek soms een ander stadsje,
een min rúkend en jeukend wratsje
met criminaliteit en skurende belangen.
Maar daar mutte je niet in blieve hangen.

Want lope je op vrijdag oppe merk
dan sien je daar ut betere werk.
Al die mins en, se prate en lache in alle kleuren, geuren en talen,
groënte, fruit, vis, vlees, kees en wust, twee hale, één betale.

Idereen is hier gelyk, beweegt 'm frij,
Ah, daar sit een bekende! Kom 'er oek maar by.
Met een grapke strike se hier alle plooiën weer glad.
Niet seure, drinke: fan búten drooch, fan binnen nat.

Kiek, su losse je samen de preblemen op.
Su lost oek 2025 stadech an op.
Samen make wy d'r weer wat fan,
2026, wy komme d'r an!

ALBERT SCHAAFSMA



ALS NOTARIS ZOU IK WEL EEN STAND-UP COMEDIAN WILLEN ZIJN

Als ik als notaris diep in mijn hart kijk, dan zou ik wel stand-up comedian willen zijn. En dan niet een comedian die er louter is voor het vermaak, maar een die met mooie én gemakkelijke voorbeelden zijn publiek iets meegeeft: advies én voordeel.

Er valt veel voordeel te behalen in zaken waar je nooit bij stil hebt gestaan. Zo'n onverwacht voordeel dat ze in middenstandskringen ook wel een instrooier noemen, iets waarvoor je geen moeite hoeft te doen. Ik neem als voorbeeld mensen die trouwen. Gek genoeg denken die bij het trouwen nooit aan scheiden. En dat terwijl bijna de helft van de stellen uit elkaar gaat. Wat zijn daarvan de financiële consequenties? Iemand in een hoge beroepsfunctie laat bij zijn sollicitatie al vastleggen welk bedrag hij meekrijgt wanneer hij onverhoopt wordt ontslagen. Hierover zouden stellen ook moeten nadenken. Ik snap best dat dit

geen leuk onderwerp is tijdens de voorbereiding van een huwelijk, maar denk er toch eens over na. En plan een tijdstip na je huwelijk om hierover eens met een notaris te gaan praten.

Ik zou de financiële romantiek een plaats geven in mijn voorstelling. Met enige luchtigheid zou ik iedereen op de meest voorkomende valkuilen willen wijzen. Aan de hand van voorbeelden zou ik stap voor stap de complexiteit die komt kijken bij het regelen van familie- en relatiezaken willen ontleden en ontrafelen. Veel stellen houden het jarenlang in goede harmonie met elkaar vol, maar ook dan is het van belang om zaken die je overvallen tegen het licht te houden. Hoe regel je de erfenis? Wie krijgt de zorg over de kinderen? Een notaris zet alle zaken op een rij en let op de details.

EEN BETOOG AAN DE TOOG

Jan en alleman springt tegenwoordig het podium op. Zelf zit ik meer te denken aan een gezellig bruin café. Een café waar men behoefte heeft aan ietwat andere gesprekken dan waar de stamgast dagelijks mee in aanraking komt. Ik zie me al staan aan de toog en start mijn betoog:

Goedenavond allemaal, vandaag gaan we het eens hebben over de erfenis en wat daarbij allemaal komt kijken. Of over scheidingen. Dat wordt een avond zoals de cafébezoekers nog nooit hebben meegemaakt.

STS (SLAGMAN, TJAARDA SAVENIJE) NOTARISSEN IN LEEUWARDEN, GROU EN HEERENVEEN IS HIERBIJ UW BELANGEN-BEHARTIGER. BEL NU VOOR MEER INFORMATIE: 058-2120022.

Eetcafé De Lachende Koe
Leeuwarden

In-Koe-Sief
kiezen van de kaart
2 gangen €29,-*
3 gangen €33,-*

inclusief onbeperkt
bier/wijn/fris
*Vrijdag €2,- toeslag, zaterdag €3,- toeslag

Diner actie!
3-gangen diner
voor de prijs van
2-gangen diner
in-koe-sief*
*Vrijdag €2,- toeslag,
zaterdag €3,- toeslag

Reserveren: telefonisch of via whatsapp
06 20 72 70 88 | info@dekoeleeuwarden.nl
Grote Hoogstraat 16-20 | Leeuwarden

**AFVALCONTAINER HUREN
IN LEEUWARDEN E.O.?**

Afvalcontainer verhuur
(van 3m3 tot 40m3)

Milieustraat
Bedrijf & Particulier!

OLDEHOVE RECYCLING
Einsteinweg 16 | Leeuwarden
058 213 1018 | info@oldehove-recycling.nl
www.oldehove-recycling.nl

Niemand praat met mij

Door Andries Veldman • Foto: Marchje Andringa

Ik dacht: ik stap gewoon op jou af

PvdA-raadslid Afrah Abdullah werd door partijleider Lilianne Ploumen overgehaald om zitting te nemen in de Leeuwarder raad. Daar kon de lokale kandidaatstellingscommissie nauwelijks omheen. Afrah had haar twijfels vanwege sommige standpunten van de partij, maar ging toch overstag. Ze ziet zich als een bruggenbouwer en is niet bang om moeilijke onderwerpen zoals meisjesbesnijdenis op de agenda te zetten. Toen ze vroeger in disco Fire danste, haar mooie krullen voor iedereen zichtbaar, zag men haar staan. Nu ze een hoofddoek draagt, is dat veranderd.

‘**H**oe het is om raadslid te zijn? Fijn. Mijn achterban vroeg destijds of ik mij kandidaat wilde stellen. Via het adviesorgaan Pharos stel ik taboe-onderwerpen aan de orde zoals het weerbaar maken van vrouwen en het besnijden van meisjes. Ik zie mezelf als een vertrouwenspersoon en een bruggenbouwer.’

‘Hoe ik die bruggen bouw? Dat doe ik onbewust. Sinds mijn veertiende, toen mijn vader mij vanuit Koeweit naar Nederland stuurde, voel ik mij een weggegooid kind. Ik was te pittig voor mijn vader, die vanuit Somalië naar Koeweit was gevlucht. Ik had een eigen mening. Mijn vader kon ook mijn moeder niet aan. Hij heeft mij ontvoerd, weg van mijn moeder. Nu ik hier woon, bouw ik bruggen met en tussen allerlei allochtone Leeuwarders.’

‘Je kunt geen hulpverlener zijn zonder jezelf te kennen. Op mijn 17e stuurde ik een brief naar de Surprise Show van Henny Huisman met de bedoeling mijn biologische moeder op te sporen. Ik had de brief amper verstuurd toen ik van mijn stiefmoeder het bericht kreeg dat ze was overleden. Ik ben in 1974 in Mogadishu geboren. Met mijn vader, een militair die gewond was geraakt, ging ik op mijn veertiende naar Koeweit. Daarna ging ik naar Nederland. Wat een Legoland, dacht ik, toen ik dit land bij Schiphol van boven zag. Eerst kwam ik in Emmeloord terecht, daarna verhuisde ik naar het asielzoekerscentrum in Luttelgeest. Van Luttelgeest ging ik naar Slagharen, Hasselt enApeldoorn. Daar werden mij de normen en waarden van de Nederlandse cultuur bijgebracht en leerde ik fietsen.’

In het asielzoekerscentrum kreeg Afrah Abdullah een relatie met een werknemer. ‘Ken net, mei net’, zegt ze. Uit die relatie werd haar oudste zoon, inmiddels 29 jaar, geboren. Via Dedemsvaart kwamen ze in Tytsjerk te wonen. Abdullah leerde Nederlands op een internationale school en ging werken als schoonmaakster bij Hago en als vertaler en keukenmedewerker bij het COA, onder meer bij het asielzoekerscentrum Burmania in Leeuwarden. Later werkte ze als magazijnmedewerker in het asielzoekerscentrum in Burgum en volgde ze een opleiding tot sociaal werker.

‘In de politiek twijfelde ik over de PvdA. Ik had moeite met hun standpunt over de studiebeurs. Ik dacht: hoe komt dat straks met mijn oudste zoon? Ik kreeg na drie jongens nog een dochter bij een Somalische man en ben nu alleenstaand. Ik werkte



‘Ik ben de negerin van de raad’

‘Ik deed alles wat Allah verboden had. Ik dronk cola-beerenburg, droeg geen hoofddoek en danste in korte rokken in discotheek Fire. Je kunt rustig zeggen: ik was supergeïntegreerd. Ik ontmoette een Wâldpyk, we kregen een tweeling.’ Pim Fortuyn en de zaak rond Marianne Vaatstra schudden haar wakker. Nine eleven was de spreekwoordelijke druppel. ‘Ik besepte: je zult er nooit echt bij horen. Voor die tijd was ik interessant met mijn mooie krullen en nu zag ik steeds meer strijd tussen partijen en verwijdering. Ik besloot om mezelf niet langer te verloochenen, om eerlijk te zijn. Ik dacht: je kunt beter vanuit je originele verpakking handelen en besloot toen om stapsgewijs de hoofddoek weer te gaan dragen. Het begon met het dragen van een muts. Ik wilde niet meer liegen tegen mezelf. Ik vond het van belang om de islam in alle geledingen uit te dragen en ik durfde de waarheid te zeggen.’

keihard maar zag nooit een verbetering in mijn portemonnee. Ik was teleurgesteld in de PvdA en kon dit aankarten bij partijleider Lilianne Ploumen. In het programma Kassa mocht ik daten met Ploumen en hier legde ik haar mijn twijfels voor. Ze vond dat ik moest solliciteren naar een plek in de Leeuwarder raad. Ik kwam erin maar waakte ervoor om een tweede Ayaan Hirsi Ali te worden.’

‘Het raadswerk was wennen. Ik hoorde veel vakjargon. Niemand gaat naar school om raadslid te worden. Bij een tussentijdse beoordeling werd het gewaardeerd dat ik veel veldwerk in de fractie bracht. Het voeren van een debat was nog een leerpunt. Ik sta nu 13de op de lijst. Dat Femke Molenaar niet meer op de lijst staat, dat doet me wel wat. Ik maak me zorgen over wat de splitsing in de partij teweeg gaat brengen. Er is veel spanning geweest rond de fusie en de kandidatenlijst. Dat er meerdere leden uit de partij gestapt zijn, deed mij pijn.’

‘Als lid van het Ombudsteam van de PvdA hoop ik dat ons team bestaan blijft. In november hebben we vier zaken behandeld waaronder een uithuisplaatsing van een vrouw, een ondertoezichtstelling van kinderen en een bedreiging door de buurman. Als lid ben je vooral een luisterend oor.’

‘Hoe het komt met de verkiezingen? We moeten niet in paniek raken. Er wordt gesuggereerd dat met de nieuwe kandidatenlijst de aandacht voor diversiteit verdwijnt. Dat is niet zo: ik ben met mijn hoofddoek de meest opvallende persoon in de raad. Ik zou bijna zeggen: ik ben de negerin van de raad. Wat ik wel vreemd vind, is dat niemand met mij praat. Nooit komt iemand van de pers op mij af en daarom trok ik de stoute schoenen aan tijdens de bijeenkomst over toegankelijkheid bij NHL/Stenden waar jij was. Ik ben volksvertegenwoordiger en er is veel werk te doen. Ook al kom ik niet in de raad, dan blijf ik toch dingen doen.’

‘Ze zijn nog niet van mij af’

Dax Gastrobar



Dax Gastrobar te Leeuwarden staat garant voor gastvrijheid, een goede keuken, prettige bediening, ruime keus in eten en drinken, flexibiliteit, gezelligheid en altijd een goede prijs/kwaliteit verhouding.

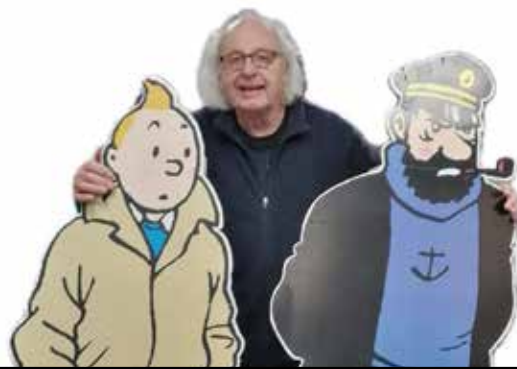
- * Dagschotel €12,50
- * Driegangenmenu €27,50
- * Studentenkorting 10% over de gehele rekening

Grote Hoogstraat 32

8911 HB Leeuwarden

Tel. 06-38254603

gastrobardax@gmail.com



Martin van Seijen

Of ik nou in China rondloop of op de Leeuwarder Nieuwestad, overal ontdek ik bijzondere zaken.

Een schilders oog ziet meer. Ik let op kleuren, verhoudingen en materialen. Kunst is de bewuste creatie van iets moois of betekenisvols, waarbij gebruik wordt gemaakt van vaardigheid en verbeelding. Daarmee vertel ik niets nieuws. Het nieuwe zit in de uiteindelijke verbeelding.

info@martinvanseijen.nl • www.derodehand.com





Bedankt voor dit goede artikel. Graag lees ik meer van dergelijke stukken en daarom scan ik de QR-code en maak direct 1,50 over op de rekening van Liwwadders

Tekst André Keikes • Foto: André Keikes

LEEUWARDEN IS GEWOON SUPER MEGA EXTRA SPECIAAL

Het moet begonnen zijn bij de Chinees. Eerst kocht je er simpele nasi en bami. Toen kwam de bami/nasi speciaal. Het bleek niet genoeg. Extra speciaal werd de norm. Steeds een stukje lillend vlees erbij. Of een extra ei in een schroeiende saus. We zijn verslaafd geraakt aan explosieve taaltoevoegsels. Kijk zelf maar. Leeuwarden is veel minder gewoon dan je op het eerste gezicht zou zeggen.

Je fietst even naar Stiens, onschuldiger activiteit valt haast niet te bedenken, en dan zie je opeens langs de kant van de weg een loods staan, niet eens zo'n heel grote, waarop de woorden 'Megavuurwerk'. Nou, mega is niet niks, laat ik je dat vertellen, het is eigenlijk niet te overtreffen. Het bedrijf heeft dan ook heel veel van dat licht ontvlambare spul, zo lang het nog mag natuurlijk. Er vlak naast ligt de vliegbasis, daar kunnen ze er ook wat van, maar daar gaat het hier niet over. Bij Megavuurwerk hebben ze bovendien 'ongekende mega stunts' en 'unieke aanbiedingen'. Sapperdeflap zeg, en dat tussen Leeuwarden en Stiens. Je wordt haast van je fiets geblazen, zoals de Amerikanen als eerste zeiden, van zo veel superlatieven.

En dan zijn we nog maar net begonnen aan onze ultieme ultra super mega fietstocht. Gelukkig hebben we talloze ultra mega

versnellingen aan boord en bijpassende zijkussentjes voor als we weer eens van ons zadel geblazen dreigen te worden.

Waren het eigenlijk wel de Chinezen die deze wedloop begonnen zijn of waren het toch de benzine-maatschappijen, die gewone benzine maar zo zo vonden en met superbenzine aan kwamen zetten? Kan ook. Ondertussen zitten we er maar mee. Niets is meer genoeg. Van Mossel aan de Orionweg heeft een mega occasioncenter, met heel veel occasions. Waar de grens precies ligt tussen een gewoon occasioncenter, een groot center en een van de buiten-categorie, lees mega, is moeilijk te zeggen, maar het zijn inderdaad niet weinig tweedehands auto's, die daar zo lekker staan te glimmen in de zon.

Voor de 'ultieme bijbaan' konden we de afgelopen jaren naar een 'fieldmarketing'-bureautje – denk aan van die opvallend



blijde, felgekleurde jongeren met een te promoten koekje, snoepje of krantje – op de hoek van het Zuidvliet en de Oostergrachtswal. Maar ze zijn daar sinds enige tijd niet meer te vinden.

Megavuurwerk aan de Troelstraweg 195 heeft megastunts en nog veel meer dat knalt en mooie lichteffecten geeft

Mogelijk hebben ze zelf een ultieme bijbaan elders gevonden.

Heb ik al verteld van de Super-vlooi in de WTC Expo? Ooit werd mij uitgelegd dat een vlo (niet

vlooi, zei juf streng) zo ongeveer het kleinste schepseltje op aarde is dat je zonder bril kunt waarnemen, maar in Leeuwarden, waar we altijd groot, wat zeg ik ultramondiaal denken,



Aan-/verkoop én recycling van oud ijzer en metalen voor bedrijf én particulier!

Einsteinweg 16
8912 AP Leeuwarden
+31 58 2130402
info@vdm.nl
www.vdm.nl

DE RODE LOPER
boekenpassage

ANSICHTKAARTEN - PLAATJESBOEKEN - CD'S - KUNST - SCHAKEN

NET BINNEN

ZEGELBOOM - GEDICHTEN WIEL KUSTERS	NIET VOOR PUBLICATIE - DE LEGALE NEDERLANDSE PERS TIJDENS DE DUITSE BEZETTING RENÉ VOS
JAN ANDREAS GOEDHART, EEN ROTTERDAMS SCHILDERS- GENIE JOHAN POORT	OOM OSWALD ROALD DAHL
CIRCUS PEOPLE AND POSTERS MARKSCHIESS VAN TRIJX	CISKE DE RAT PIET BAKKER

STUDENTEN VRAGEN OM BUITENLANDSE LITERATUUR
DE BOEKENPASSAGE ONTVANGT GRAAG ENGELSE, FRANSE EN DUITSE LITERATUUR. INFORMATIE: 06-25008821 (KLAAS KASMA)

SINT JACOBSSTRAAT 32 • IEDERE DAG GEOPEND VAN 11 TOT 17 UUR
• MAANDAG EN ZONDAG VANAF 13 UUR

‘Wat een dag,
wat een dag. Tijd
voor een afsluitend
ultiem geniet-
momentje’



is een vlo super. Dat ze dat in die arrogante Randstad nou niet weten. Wij maken van niets iets en van een gewone vlo een Supervlo.

Dergelijke knallende termen gedijen vooral goed op bedrijverterreinen, waar ruimte in overvloed is, maar je je best moet doen om klanten te trekken. Want die slenteren daar niet per ongeluk voorbij, zoals in de binnenstad. Je trekt dus een blik overtreffende trappen open en dan komen ze wel. Bijvoorbeeld bij Praxis Mega en Tuin aan de Avondsterweg, Ultiem buitenleven aan de Planetenlaan of Superkeukens aan de Balthasar Bekkerwei. Partytantenverhuur Leeuwarden aan de Ouddeelstraat verhuurt dan weer ultieme ultradingen als een megastormbaan van 35 meter. Zulke joekels verkopen of verhuren lukt je inderdaad minder makkelijk in de Oude Oosterstraat.

Wie lekkere trek heeft, of nog beter een megahonger, kan nergens anders uitkomen dan

bij een pizzeria, waar ze de Italiaanse keuken, al dan niet voorzien van topkoks, bezingen. Pizza's als wagenwielen moeten het zijn, bijvoorbeeld bij Super pizza in de Larixstraat of Supermario aan het Zuidvliet. Ongetwijfeld kun je er tijdens het wachten op je afhaalmaaltijd luisteren naar de programma's van Radio Ultiem, de Friese jongens met piratenbloed.

En Albert Heijn begrijpt er niets van met zijn megakleine prijsjes. Ja, wat is het nou, mega of klein?

Terug in de binnenstad na onze ultieme ultra super mega fietstocht, wandelen we nog even binnen bij haarsalon De Superschaar aan de Tuinen. Lees je de klantreviews op internet dan begrijp je meteen de naam: topkapper, superkapper, supervriendelijk, topresultaat. Wat een dag, wat een dag. Tijd voor een afsluitend 'ultiem genietmomentje' in het DE Café, waar je dagelijks niet alleen het 'hoofdblad van Friesland' gratis en voor niks kunt lezen, maar ook gewone kranten.

Uitstalraam

Tekst en beeld: André Keikes

Uitstalramen, beter bekend als etalages, speelden lange tijd een grote rol in de detailhandel. Je liet als winkelier zo veel mogelijk spullen zien, vaak met prijskaartjes, om zo de klanten naar binnen te lokken. Graag een beetje mooi, stijlvol, zodat je winkel haast een klein theatertje werd. Fraai uitgelichte poppen of feestdagenversieringen maakten het plaatje compleet. Hoe zien de Leeuwarder etalages er vandaag de dag uit? En wat er gebeurde er met de etalages als een winkel sloot?

DEEL 4 IJmuider vispaleis



De oudere Liwwadder herinnert zich nog de specifieke geur, die alleen al bij het passeren niet te vermijden was, afkomstig uit het toenmalige IJmuider Vispaleis in de Oude Oosterstraat hoek Heerestraat. De deur zat en zit precies halverwege. In granieten bakken lagen de gevangen beesten met open mond te kijken naar de passanten. Nou ja, ze waren al heengegaan als ze daarin terecht kwamen. Het vispaleis was een van de vele no-nonsense winkels van de jaren zestig, al gebruikte niemand die term nog. Men had een product en verkocht dat, doorgaans onder simpele tl-buizen. Kocht je een vis, dan wikkelde de verkoper dat handig in een papiertje. Geen plasticen tasjes, zelfs geen papieren. Daar moest je zelf maar voor zorgen. Net zoals we dat nu weer aangeleerd krijgen. Het vispaleis is verdwenen en de hoek had lang geen winkelbestemming meer, maar nu zit er Oksi Manicure, een nagelstudio. Die moeten er ook zijn. Het mooie hoekje is gebleven, een etalage is het niet echt meer.

Oude Oosterstraat/Heerestraat

BEKIJK DE TALKSHOW
OP HET YOUTUBE-KANAAL VAN
HET STADSBLAD LIWWADDERS
(OPNAME OP 29 NOVEMBER)

Met KUIFJE EN KAPITEIN HADDOCK om mij heen voel ik me behaaglijk in de winkel

Door Andries Veldman

Ik hou van vrolijkheid.' Martin van Seijen is het gezicht van het bedrijf Computersystemen 2000 in de Engelsestraat. Waar zoon Maurice aan de overkant van de straat repareert, staat Martin de klant, met vaak een prangend probleem, rustig te woord. Ook zijn liefde voor Leeuwarden is onmiskenbaar, getuige de boeken op de koffietafel. Want daar staan drie torenhoge stapels over sien stadsje opgestapeld. 'De geschiedenis vind ik leuk om te lezen.' Boeken van Chris Kruisinga, Pieter de Groot, Lieuwe Valk, Klaas Betten en het Och, heden ja van H. W. Keikes liggen er voor het grijpen.

'Het is toch wel een prestatie om vijftig jaar een computeronderne- ming in de lucht te houden', constateert Martin van Seijen. 'Als je ziet wie er in de loop der tijd in dit vak allemaal zijn verdwenen, dan kun je enkele conclusies trekken. Vaak willen die ondernemingen te groot worden en verliezen ze de klant uit het oog. Bovendien geldt bij dat groter worden dat ook de overhead automatisch groter wordt en daaruit volgt een hogere rekening voor de klant. Dat lijken mij de voornaamste euvelen om over te struikelen. Je ziet: zo ingewikkeld is het allemaal niet. Mijn les voor jonge ondernemers luidt dan ook: je moet goed kijken en geen domme dingen doen. Computersystemen 2000 is een kleine onderneming met kleine en grote klanten. Die klanten weten wat we kunnen en dat vertaalt zich in een toestroom van trouwe relaties. Ze weten dat we snel handelen en goede adviezen geven.'

Maurice van Seijen staat ook nuchter in zijn vakgebied. Eerder stond hij in deze krant stil bij de verleidingen van de allernieuwste apparatuur. 'Computers, Artificial Intelligence (AI) of de modernste mobiele telefoon: we worden er niet echt slimmer van. Overschat die apparaten niet.' Maurice van Seijen werkt nu al bijna vijftig jaar met zijn bedrijf Computersystemen 2000 in deze boeiende business; hem hoeft je weinig meer wijs te maken over dit vak en zijn gebruikers. 'De verleidingen zijn groot om gebruik te maken van de allernieuwste apparatuur. Je zou je toch eens moeten afvragen: word je er wijzer van?'

Van Seijen is een milde nieuwsmijder. Hij leest geen kranten meer ('te negatief') en kijkt zelden nog naar actualiteitenprogramma's. 'Ik keek nog wel naar het NOS Journaal, maar daar ben ik ook afgehaakt.' Hoe hij de ontwikkelingen lokaal, regionaal

en mondiaal tot zich neemt? 'Dat doe ik via fora, online discussies, op het internet. Maar daarbij is het wel van belang om het kaf van het koren te scheiden. Je moet die informatie wel filteren, goed kijken wie de boodschapper is en of die een specifiek belang heeft. Op deze manier heb ik dit bedrijf Computersystemen 2000 ook opgebouwd. Als zevenjarige zat ik al achter de computer en ontdekte ik via MSX het schrijven van computerprogramma's. Ik kon nauwelijks gewoon schrijven, maar dat programmeren lukte aardig. Later zat ik op het Friesland College (nu Firda), waar het vak mbo-ict nog in de kinderschoenen stond. Naast mijn studie begon ik met een zelfstandige onderneming, mijn studie heb ik niet afgemaakt.'

Martin van Seijen kan genieten van het succes bij anderen. Zo roemt hij de merchandise van de HEMA. 'Takkie en Siepie vind ik geweldig. Je moet er maar



'Dit is geen gewone winkel, het is een sociale winkel met gezellige verhalen'

opkomen. Zelf heb ik nu ook een Takkie en Siepie, ze zitten bij mij op de bank.' Voor wie onder een steen geleefd heeft: Takkie en Siepie zijn de geliefde hond en kat uit de kinderboekenreeks Jip en Janneke, geschreven door Annie M.G. Schmidt.

'Het zal wel in de genen zitten, het verzamelen en verkopen. Mijn vader Melis van Seijen was

boek- en platenhandelaar. Hij begon aan Bij de Put met een platenzaak. Bij ons in de Boeierstraat stonden de platen tot in het toilet. Ook ik heb altijd in de handel gezeten. 's Morgens zeg ik tegen mezelf: Martin, je gaat weer lekker op vakantie, lekker in de winkel staan. Dit is geen gewone winkel, het is een sociale winkel met gezellige verhalen.'



GEOLOGIEWEEKEND MINERALEN MET VERHALEN

De geologische vereniging LVGA afdeling Fryslân organiseert op 24 en 25 januari 2026 het jaarlijkse geologisch weekend in Natuurmuseum Fryslân. Deze keer is het thema: 'Mineralen met verhalen'. Van cupcake tot computer: alles wat we dagelijks gebruiken, tegenkomen, bewaren, bewonderen en eten komt uit de aarde. Tijdens dit weekend ontdekken bezoekers van een aantal mineralen wat hun toepassingen in het dagelijks leven zijn.

LITHIUM

Een voorbeeld van een veelzijdig mineraal is lithium. Om batterijen te maken is namelijk lithium nodig en dat betekent dat je het mineraal tegenkomt in alle elektrische auto's en fietsen, maar ook in laptops en smartphones. Ook van een aantal andere mineralen wordt duidelijk wat het precies is, waar het gevonden wordt en hoe het ons dagelijks leven bepaalt.

GEOLOGISCHE MARKT

Rond de tentoonstelling is een geologische markt, waar leden van de vereniging hun mooiste vondsten laten. Ook is er een ruim aanbod van fossielen en mineralen voor de

verkoop. Zo kun je een goede uitkiezen, een ronde knolvormige steen die van binnen hol is. Je kunt de steen ter plekke laten kraken om te zien of er een verrassing in zit.

KINDERACTIVITEITEN

Tijdens het geologieweekend is er altijd veel te doen voor kinderen. Een populair onderdeel is het gipsbakken: kinderen gaan met gereedschap een stuk gips openhakken om te zien wat daarbinnen verborgen is. Ze kunnen 'goudpannen', schatgraven en grabbelen. In donkere kamers kunnen ze fluorescerende mineralen zien, echte 'glow in the dark' stenen.

TUSSEN GRIND EN GOUD

Nieuw dit jaar is een determinatietafel. Bezoekers die denken een heuse schat gevonden te hebben, kunnen hun vondst meenemen. Leden van de geologieclub zitten klaar om de schat te determineren zodat bezoekers eindelijk te weten komen of ze goud- of grind-in handen hebben.

DEZE DETERMINEERSESSIES VINDEN DRIE KEER PER DAG PLAATS: VAN 11.00-11.30, 13.00-13.30 EN TUSSEN 15.00-15.30 UUR.

PRAKTISCH Er gelden de gebruikelijke entreprijzen. Entree voor een kind is inclusief twee muntjes, waarmee twee kinderactiviteiten naar keuze gedaan kunnen worden. Voor een extra activiteit wordt €2,- gerekend.



LEUK JE TE ONTMOETEN! KOM OP DINSDAGEN GRATIS KENNISMAKEN

BIJ NATUURMUSEUM FRYSLÂN BELEEF JE DE FASCINERENDE WERELD VAN DIEREN EN PLANTEN VAN HEEL DICHTBIJ. JE LEERT DE NATUUR SPELENDERWIJS KENNEN TIJDENS EEN INTERACTIEVE ERVARING VOOR JONG EN OUD. ONTDEKKING EN PLEZIER GAAN HAND IN HAND.

WANNEER IEDERE DINSDAG BUITEN DE SCHOOLVAKANTIES REGIO NOORD IS ER GRATIS ENTREE. DE ONDERWATERSAFARI (4+) IS OP DEZE DAGEN SLECHTS €1,- P.P.

GROEPEN VANAF 10 PERSONEN MOETEN ZICH VAN TE VOREN AANMELDEN VIA evenementen@natuurmuseumfryslan.nl. DE GRATIS DINSDAG GELDT NIET VOOR SCHOOLGROEPEN EN KINDERFEESTJES.

ONDERSTEUN DE ONAFHANKELIJKE JOURNALISTIEK VAN liwwadders

LAAT DE FEITEN
SPREKEN, OOK
AL ZIJN ZE
ONGEMAKKELIJK



LIWWADDERS
LIJKT
NERGENS OP

SCAN DE QR-CODE

Wilt u niet betalen met de QR-code, dan kunt u ook een bedrag overschrijven.
Maak uw bijdrage over op:

rekeningnummer NL06 RABO 0320 2000 51

t.n.v. Veldman Journalistieke Producties

of

rekeningnummer NL88 RABO 0355 195 496

t.n.v. Stichting Loods 50 voor onderzoeksjournalistiek

WIJ PUBLICEERDEN ONDER MEER:

- VEEL GELD WORDT ONDOELMATIG UITGEGEVEN • EEN STEIGER BOUWEN IN MIDDELSEE IS VEEL LEUKER DAN DE VLIETZONE OPKNAPPEN • ER GEBEUREN VREEMDE DINGEN IN STIENS
- JONGEREN MAKEN ZICH ZORGEN OM GELD • HET GEVAAR VAN DE ACADEMISCHE MONOCULTUUR • WAT IS ER MIS MET DE PVDA? • LEOVARDIA ZOEKT VRIJWILLIGERS
- HET GEHEIM VAN LEKKUM • GEMEENTE GAAT SLORDIG OM MET REGELS EN PROCEDURES
- ZUIDLANDEN GROOTSTE RISICO GEMEENTE LEEUWARDEN • BUURTBEWONERS ZWITSERSWALTJE LIJNRECHT TEGENOVER GEMEENTE • COLLEGE HOUDT INFORMATIE ACHTER BIJ PLANNEN VOOR DE HEM EN HET REGIONAAL OPVANGCENTRUM

IN DE HEERLIJKHEID SWICHUM WONEN GELUKKIGE MENSEN

Swichum lag ooit erg geïsoleerd. Tegenwoordig komt er best veel verkeer langs dat een tussenroute neemt vanaf de Drachtsterweg richting Wergea en na de afslag naar Wirdum, kom je door Swichum. Twee fikse verkeersdrempels zorgen ervoor dat je goed afremt en anderen kunt laten passeren. Maar tot 1864 kon je Swichum heel moeilijk bereiken. Dat ging via een modderpad op Barrahûs, dus via een reed ten noorden van Wirdum, te bereiken, een route die goed wordt aangegeven in de Schotanus-Halma Atlas van 1718. Je moest dan nog over een losse brug over de Wirdumervaart om het dorp met het markante kerkje te bereiken. Pas in 1864 kwam de weg naar Wirdum tot stand en werd het toegankelijker.

Beeld: Anton Feddema

Swichum lag dichtbij twee meren die oostelijk lagen: het Warregaaster Meer en het Hempenser Meer en was vanaf het oosten alleen per boot bereikbaar. Het dorpje lag aan de Ouddiep, Alddijp, dat vanaf de Wâlden bij Barrahûs uitmondde in de Middelsee. Swichum is ontstaan aan drooggevalen meanders. Het geïsoleerde dorpje had tot 1892 een eigen school (afgebrand in 1971) en er stond een voorname state, Ayttastate, ook wel in de historie bekend onder de oudere naam Boekama State. Swichum is nu geheel georiënteerd op Wirdum. Samen vormen ze de dorpsvereniging en plaatselijk belang Wirdum-Swichum en samen maken ze de dorpskrant: De Tuorkefretter. (10x per jaar). Swichum telt negentien adressen met zeventien woningen. Het aantal inwoners bedroeg in 2025 45 personen, een afname in tien jaar van vier personen (teldatum 1 juli 2025). Er zijn vijftien huishoudens van gemiddeld 3 personen. Tien mensen zijn boven de 65 jaar, nog eens tien tussen de 45 en 65 en slechts vijf tussen 25 en 45. Er zijn tien leerlingen die het primaire

onderwijs bezoeken en verder geen studenten. Er wordt mij bij elk gesprek met trots verteld dat er wel zes jonge gezinnen met schoolgaande kinderen zijn. Er is ook in Swichum een particuliere kinderopvang, dat wil zeggen het Gastouderproject 'De kleine Lama' van Rosalie en Harm, die zelf vier kinderen hebben.

Genoeg voorbereid, nu zoek ik graag een paar bewoners op. Ik zet de auto neer op de ruime parkeerplaats beneden aan de Ayttadyk, die vooral bedoeld is voor bezoekers van de kerk. Er staat een verlaten pingpongtafel met één wipkip, maar dat blijkt bij nadere beschouwing een wip-autootje te zijn. Er bestaan plannen om er wat meer van te maken, want er is een nieuwe golf van jonge kinderen komen wonen.

Ik kom bij Janneke de Haan en haar vriend Thys Metz. Janneke ken ik uit de theaterwereld en ik word van harte welkom geheten in hun ruime woonboerderij aan de Moskoureed. Ze woonden tot voor kort nog in Drachtstercompagnie en daarvoor in Amsterdam. Thys is zeer geboeid door techniek, auto's en motoren, dus heeft hij ruimte nodig. Door



'Viglius was bepaald niet iemand die voor de Friese zaak opkwam'

een woonlocatie-uitbreiding in Drachtstercompagnie werden ze uitgekocht en kwamen ze hier terecht. Ze kregen november 2024 de sleutel, maar er moest natuurlijk één en ander gebeuren en daarom wonen ze er nog maar paar maanden met hen erbij telt Swichum nu 48 inwoners! Het bestemmingsplan moest ook nog worden gewijzigd, er rustte een agrarische bestemming op de boerderij en dat is nu kleine bedrijvigheid geworden. Ze voel

thuis en ze zijn geheel opgenomen in de Swichumer mienskip, alsof ze er al jaren wonen. De Moskoureed is een populaire wandelroute, terwijl ik daar zit voor het raam lopen er ook veel mensen voorbij, de meesten zwaaien even. Hun dochttertje is meteen opgenomen door de andere kinderen en ze gaan met z'n allen naar school in Wirdum. Er kan van alles bij hen in de schuur. Bij de vorige bewoners was er zelfs een disco op zolder. Janneke komt uit Fryslân, maar Thys is van een Hugenotenfamilie, wellicht uit Metz, en woonde in Twisk. Maar hier ervaart hij een warm onthaal en het verbaast hen beiden dat ze in zo'n korte tijd zoveel contacten hebben. Ook zij worden meegenomen in activiteiten en acties. Een voorbeeld: mogelijk komt er een tracé van hoogspanningskabels langs Swichum, iets dat ze absoluut willen voorkomen, dus er wordt met zijn allen scherp op de recente ontwikkelingen gelet. Er worden momenteel metingen gedaan en men volgt op de voet wat er gebeurt. Janneke is van oorsprong theatermaker en doet dat met volle plezier en inzet. Nu is ze projectmanager bij de Fryske Flekspool, dat is een samenwerkingsverband tussen overheden: Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en

bij de gemeenten Leeuwarden en Súdwest Fryslân. Vanuit haar theaterblik geeft zij een originele kijk op projecten om mensen bij elkaar te brengen, wat heb je nodig om samen op te trekken en inspiratie op te doen en om samen te werken en zaken vlot te trekken. Haar werk heeft vooral betrekking op de nieuwe omgevingswet.

Janneke en Thys hebben een camper op het erf staan, daar mochten de kinderen, acht in totaal, laatst in verblijven, een waar feest. Ook aan het dorpsfeest, samen met Wirdum, doen de Swichumers elk jaar van harte mee, dat is elk jaar het laatste weekend van augustus. De feestwagen stond bij hen in de schuur, iedereen was erbij betrokken en er kwam een dinosaurius tevoorschijn. Bij de optocht in de twee dorpen levert Swichum altijd een praalwagen.

Wat een opvallende naam, Moskoureed! Moskou in Swichum? Er zijn verschillende theorieën, maar een ervan is wel aannemelijk. In september 1812 leed Napoleon zijn grote nederlaag toen hij Moskou wilde veroveren en de stad door de Russen in brand werd gestoken. Het liep desastreuus af voor Napoleon en hij moest de aftocht blazen. In de-

!!JA, IK WIL!!

EEN ABONNEMENT OP HET STADSBLAD LIWWADDERS
EN ONTVANG DE KRANT IN DE BUS + KORTINGSBONNEN

MET EEN ABONNEMENT ONDERSTEUN IK DE REDACTIE, DIE TIEN KEER PER JAAR EEN
INTERESSANTE KRANT MAAKT EN BOVENDIEN EEN DAGELIJKSE NIEUWSWEBSITE VERZORGT.

IK MAAK 40 EURO (INCLUSIEF VERZENDINGSKOSTEN) OVER OP REKENINGNUMMER
NL 88 RABO 0355 1954 96 T.N.V. STICHTING LOODS 50 VOOR ONDERZOEKSJOURNALISTIEK.

KRANT AAN HUIS • EXTRA SERVICE • VERGEET UW ADRES NIET TE VERMELDEN
MAIL UW ADRES NAAR DON.LIWWADDERS@GMAIL.COM

STADSBLAD LIWWADDERS: AL 25 JAAR EEN PODIUM VOOR ONDERZOEK, HISTORIE,
HUMAN INTEREST, COLUMNS EN SPRAAKMAKENDE ACTIVITEITEN.

ONZE SERIE OVER LEEUWARDER DORPEN: SWICHUM

Er is een nieuwe golf van jonge kinderen komen wonen

zelfde tijd moet er een boerderij in brand zijn geraakt, zuidelijk van Swichum (toen vaak aangeduid als Zwichem) en vandaar de naam Moskou. Ook zou Napoleon volgens wilde verhalen daar ooit langs zijn gekomen, maar dat is natuurlijk een fabeltje. De naam Moskou komt pas na 1812 voor op kaarten, daarvoor niet.

Nynke Kooistra-Schouwstra haalt net de fiets uit de schuur om, evenals Janneke, haar kind op te halen van school in Wirdum. Nynke is geboren in Swichum en kon later het huis van haar vader kopen. Ze woont dus op het oude stee. Ze hebben hier lekker de ruimte, iets dat haar man nodig heeft voor zijn hobby: oldtimers. Het is hier heerlijk rustig en ik zie inderdaad oldtimers in de garage staan. Net als Thys en Alex, de buurman ertegenover, mogen zij graag sleutelen aan motoren. Nynke ontmoet hier een fijne, leuke gemeenschap en ze doen van alles samen. De Nicolaas-kerk is de ziel van het dorp, al staat die iets verderop aan de Ayttdyk. Er oefent altijd een koor vanuit Wirdum. De buurt komt wel samen in de kerk, bijvoorbeeld om oud en nieuw te vieren om 12 uur elkaar gelukkig nieuwjaar te wensen. Ook hun feestcommissie 'Swichum Aktyf' komt samen in de kerk om het dorpsfeest en de activiteiten rondom de versierwagen af te sluiten. 'We hebben een eigen feestje, de Swichumer Merke, met een barbecue. Er is dan een springkussen voor de kids, altijd bij iemand thuis.'

Tegenover de kerk staat een grote kop-hals-rompboerderij van de familie De Boer. Daar stond ooit Aytta State. De boerderij is gebouwd in 1847/1848. De overwelfde kelder is nog van de state. De state was geheel omgracht en was mooi van architectuur. De familie Aytta woonde er tot eind 17e eeuw en eind 18e eeuw

werd de state afgebroken. Bij de boerderij is nu nog stinzenflora te zien, waaronder het beroemde Ayttablomke. Eens vertoefde daar de bekendste Swichumer: Wiggle, zijn Latijnse naam was Viglius van Aytta, Heer van Swichem (1507-1577). De familie beschouwde Swichum dus als hun eigen Heerlijkheid (gebied van een Heer). Hij was geboren in Barrahûs en stierf in Brussel. Hij werd een belangrijk staatsman, maar diende in Spaanse dienst, hij bleef katholiek en werd zelfs later toen hij weduwnaar was priester. Viglius werkte samen met de gehate Kardinaal Granvelle, de handlanger van Keizer Karel V en koning Filips II. Hij werd tenslotte proost van de Sint Bavokathedraal van Gent. Hij was eindverantwoordelijk voor de keizerlijke plakaten tegen de ketters, want hij was lid van de Geheime Raad te Brussel, het hoogste keizerlijke adviesorgaan en was zelfs twintig jaar lang hoofd van deze Raad. Dus hij was bepaald niet iemand die voor de Friese zaak opkwam. Toch kreeg hij in 1818 een standbeeld in Leeuwarden en nog wel bij de Kanselarij, het Gerechtshof van Friesland. Hij deed aan goede werken en stichtte in Swichum het Aytta-Godshuis als dank aan zijn oom, die hem de studie mogelijk had gemaakt. Zeven oude armen konden daar gratis wonen. Pas in 1912 werd het sterk verwaarloosde gebouw afgebroken. Alleen de gevelsteen met tekst is bewaard en is links van de kerk te zien.

Jannekee Veenstra-De Vries woont wel heel erg mooi, met uitzicht op de kerk en met een prachtige oprijlaan met bomenrij. Inderdaad: Jannekee, met klemtoon op kee! Ze kwam er met haar man Joop in 1977

wonen. Een paar jaar geleden is Joop overleden, maar ze blijft hier wonen en wil ook absoluut niet weg. Haar twee zoons wonen dichtbij, een in Wirdum, de andere aan de Moskoureed. Zij zelf is geboren in De Golle, nu het dorpshuis van Wirdum, maar toen een boerderij. De boerderij is goed verzorgd, alles ziet er gezellig uit, in kerstsfeer. Wat betekent Swichum voor haar? Dat je alles met elkaar doet en dat is nog wel zo, al is het niet meer helemaal zoals eertijds. 'De mienskip is minder mienskip'. Ze hadden gezellige avonden met elkaar maar dat heeft natuurlijk ook te maken met leeftijd. Nu zijn de jongere generaties aan de beurt. Haar man had een dakbedekkingsbedrijf, nu in handen van haar zoon (V&H). Het bedrijf zit nu op de Hemrik. Zelf werkte ze bij de Frico in Wergea als laborante. Ze heeft het 'poerbêst nei it sin' hier. Zes Fryske hynders, haar paarden, omringen haar. De oudste is 27 jaar. Het zijn stermerries, ze moeten wel een goede stamboom bezitten. Elke dag verzorgt zij hen, de stallen worden elke dag uitgemest, 'ja, paarden hebben we altijd gehad.' Hun schuur stond altijd ter beschikking voor tal van activiteiten, zoals het versieren van de praalwagens, maar dat gebeurt nu bij Thys en Janneke.

Ze vindt dat ik ook even naar Alex en Wieke Rodenhuis moet, die zijn makkelijk te vinden, want die hebben een grote bij in de tuin. Ze zijn gelukkig thuis. De echtelieden Rodenhuis zijn echte Liwwadders, ze praten ook Liwwadders. Ze zochten 41 jaar geleden een huis met ruimte eromheen en dat vonden ze hier. Ze hebben wel Fries geleerd, al moest dat wel erg

wennen. Het jongste kind van de drie is in Swichum geboren. Ze hebben inderdaad de bij, of mug, of wesp in de tuin gezet. Die is niet te missen. Dat is nog van de feestdagen, dit 'beest' is multi-inzetbaar, want die is wel vier keer gebruikt. Wieke laat mij foto's zien van de versierde insecten. Zo maakten ze het actueel, bijvoorbeeld met de blauwtongmug, die ziekte zou veroorzaken bij de schapen. De kinderen kregen snoepjes zodat ze een blauwe tong kregen, de kinderen als schaapjes! Rodenhuis werkte zelf als IT'er bij Telecom, maar hier sleutelt hij graag aan motoren. Met zijn allen maken ze altijd plannen om er een nog mooier feest van te maken. Wieke is dan erg creatief. In vier dagen wordt er dan aan zo'n feestwagen gebouwd. Alex weet ook boeiend te vertellen over de kerk. De de kerk was verwaarloosd, een schilder en een beeldhouwer zaten er jarenlang in. Vanuit het verleden was de kerk eigendom van de kerk van Goutum. Ze hadden gezamenlijk een dominee. Op een dag stond de kerk te koop. Het dorp wilde daar beslist wat aan doen. Er is toen een stichting opgericht, Alex en dorpsgenoten waren daarbij. Vele acties zijn gehouden om geld binnen te halen: bijvoorbeeld flessen wijn verkopen. Ook fondsen en overheden werden aangeschreven, men haalde tenslotte veel meer geld binnen dan uiteindelijk nodig was. Van de opbrengsten is de kerk toen grondig gerestaureerd. Stichting Fryske Alde Tsjerken heeft het kerkje daarna overgenomen. Het werd een populaire trouwlocatie en ontmoetingsruimte. 'Ach,' zo zegt Alex: 'we zijn hier net een vereniging van Einzelgänger. Uiteenlopende figuren wonen hier, maar met elkaar de schouders eronder als het nodig is. We kunnen het goed met elkaar vinden.'

BEARN BILKER

KOKEN MET KLAAS:
IEDERE DAG OP
WWW.LIWWADDERS.NL

KOKEN MET KLAAS

(KLAASKASMA@LIVE.NL)

BROCCOLI EN BOONTJES MET KNOFLOOK EN ANSJOVIS

Waarom ik zo'n hekel aan de laatste weken van de decembermaand heb? Nou ten eerste word ik gek van alle kerstliedjes die op de radio gedraaid worden. Berichten over oorlogen, aanslagen en politieke idioten worden zonder moeite afgewisseld met vrolijke hits als 'All I Want for Christmas is You'.

Ten tweede lult iedereen over eten. Dat de boodschappen extra duur zijn, dat er in een restaurant 8 gangen gegeten gaan worden of welke ingewikkelde recepten thuis gekookt gaan worden.

En ten derde word ik helemaal gek van mensen die vragen wat ik ga doen met de kerst. Ik mag wel gezellig één van de dagen bij hen komen. En als ik dan antwoord dat ik lekker rustig thuis blijf, een bordje broccoli met boontjes voor mezelf kook en een mooi flesje wijn opentrek, kijken ze me meewarig aan.

**INGREDIËNTEN
VOOR 4 PERSONEN:**
350 gram broccoli,
in kleine roosjes gesneden
350 gram sperziebonen,
schoongemaakt en doormidden
gesneden
zout
3 eetlepels olijfolie
3 tenen knoflook uit de knijper
6 ansjovisfilets, fijngehakt

BEREIDING:
Kook de broccoliroosjes en de sperziebonen apart van elkaar beetgaar.

Verhit de olie in een pan en fruit hierin op matig vuur de knoflook samen met de ansjovis gedurende een paar minuten. Voeg de gekookte broccoli en boontjes toe. Schep alles een paar keer om.

DE ALLERBESTE WENSEN VOOR HET NIEUWE JAAR



Woudstra Doe-Het-Zelf
wenst u een gelukkig
en gezond nieuwjaar

Hobbemastraat 5
058-2155414



PrimeraRuiterskwartier



Ruiterskwartier 20 A
8911 BP, Leeuwarden
0622840699



De Glaszetter van Leeuwarden

GLASZETTER NODIG? BEL NU 058-2124160

TJITTE'S GLAS

Van Ostadestraat 49a • Leeuwarden
www.tjittesglas.nl • info@tjittesglas



WAT IS ER VAN HET LEEUWARDER COALITIEAKKOORD TERECHTGEKOMEN?

Door de redactie

HIER WORDT DUS IN EEN ALINEA HET HELE BELEIDSVOORNEMEN OVERBOORD GEGOOD

DE WONINGZOEKENDEN MET EEN SMALLE BEURS ZULLEN NOG EEN HELE TIJD GEDULD MOETEN HEBBEN

GEEN 30%, MAAR 4% SOCIALE HUURWONINGEN BIJGEBOUWD

Op 31 mei 2022 werd het coalitieakkoord van PvdA, GroenLinks, CDA en Gemeentebelangen aan de raad aangeboden. Onder het hoofdstuk Betaalbaar Wonen werden de plannen op woningbouwgebied voor de komende jaren uiteengezet. Wat is hier na bijna vier jaar van terechtgekomen?

Enkele punten hieruit:

- We monitoren geregeld de vraag naar woningen en passen ons bouwprogramma daar zo nodig op aan.
- We vinden een goede woning voor iedereen belangrijk, maar die moet ook betaalbaar zijn. Daarom willen we dat 30% van het totale nieuwbouwprogramma bestaat uit sociale huurwoningen.

Niet onterecht om dit percentage van 30% sociale huur in het coalitieakkoord op te nemen. De voorgaande jaren waren er weinig huurwoningen bijgebouwd en de wachtlijsten van woningcorporaties werden alsmaar maar langer.

Op 5 maart 2023 werd de regionale woondeal 2022-2030 gesloten tussen de gemeente Leeuwarden, de provincie en het rijk. De regionale woondeal gaat nog een stap verder dan het coalitieakkoord.

Naast het streven naar 30% sociale huurwoningen in de woningvoorraad moet ook twee derde van de nieuw te bouwen woningen betaalbaar zijn. Wat

de betaalbaarheid betreft wordt het volgende in het stuk opgemerkt: 'Omdat in Friesland de inkomens gemiddeld lager zijn dan het gemiddelde in Nederland sluiten we aan bij wat betaalbaar is voor de inwoners van Friesland en binnen de specifieke doelgroepen. (...) De provincie en gemeente onderzoeken wat in Friesland betaalbaar is voor de inwoners en de beoogde doelgroepen. (...) Hierbij is bijzondere aandacht voor starters op de woningmarkt.'

Op 28 augustus 2024 introduceert de gemeente het beleidsprogramma 'Wonen in de stad' dat het 'Afwegingskader Woningbouw Gemeente Leeuwarden' uit 2016 vervangt. In

het document worden de hoofdlijnen geschetst van het toekomstige woningbeleid. Helemaal in lijn met de regionale woondeal, het volgende citaat: 'Bij gebiedsontwikkeling stellen we op blokniveau verplicht dat het woonprogramma voor 30% uit sociale huurwoningen en 40% uit betaalbare koopwoningen of middenhuur bestaat.'

HOE ZIJN DEZE PLANNEN UIT HET COALITIEAKKOORD, DE REGIONALE WOONDEAL EN HET BELEIDSPROGRAMMA 'WONEN IN DE STAD' IN DE PRAKTIJK UITGEWERKT?

Op 20 juni 2023, amper een jaar na het sluiten van het coalitieakkoord en drie maanden na de bekrachtiging van de regionale woondeal gaat er een brief uit van het college van B en W naar de gemeenteraad. Het betreft hier de jaarlijkse rapportage over de uitvoering van het grondbeleid. Onder het kopje van sociale woningbouw staat het volgende: 'Het stedenbouwkundig plan Middelzee fase 2 is in december 2022 in de vastgestelde grondexploitatie financieel verwerkt. (...) Dit plan gaat uit van 15% sociale woningbouw. Voor de grondexploitatie per 01-01-2023 is dit uitgangspunt ongewijzigd.

Het vergroten van het aandeel sociaal zou voor Zuidlanden/Middelzee leiden tot een negatieve grondexploitatie. Bij de vaststelling van een bestemmingsplan moet de raad motiveren dat het plan binnen de planperiode financieel haalbaar is.'

Hier wordt dus in een alinea het hele beleidsvoornemen overboord gegooid.

De gebiedsontwikkeling waar die 30% sociale huur gerealiseerd kan worden is alleen mogelijk in de Zuidlanden/Middelzee. De andere grote nieuwbouwlocaties, Spoordok, het WTC-gebied en Nieuw Oud Oost verkeren nog in een pril stadium van ontwikkeling. Daarnaast, een novum in de verhouding tussen raad en college, moet de raad financiële dekking zoeken voor een beleidsplan dat uit de koker van het college zelf komt.

Na deze brief van het college op 20 juni volgt een dag later op 21 juni, onder grote publieke belangstelling de besluitvormende raadsvergadering waarbij het omstreden bestemmingsplan De Hem met 27 tegen 10 stemmen wordt aangenomen. Er wordt nog een aantal moties ingediend waaronder een motie van GroenLinks om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om binnen De Hem tot een aandeel sociale huur en goedkope koop van 30% te komen. De motie wordt aangenomen.

Een motie die toch de nodige vragen oproept. Waarom heeft GroenLinks tijdens de coalitiebesprekingen dit niet uitonderhandeld? Waarom is er zowel door de wethouder, alsook de raadsleden, de brief van een dag eerder niet ter sprake gebracht tijdens de raadsvergadering? In ieder geval ziet de wethouder nog mogelijkheden om een aantal sociale huurwoningen toe te voegen en zegt toe dat dit onderzocht wordt. Op 9 januari 2024 wordt aan de raad meegedeeld dat er veertig sociale woningen worden toegevoegd waarbij het uiteindelijke percentage sociale huur in De Hem op 25% uitkomt.

Het is een klein succesje voor de raad. Maar hoe anders loopt het met een motie die op 13 november 2023 is ingediend door PvdA, FNP en GroenLinks? In de motie wordt geconstateerd dat in de planvorming nog niet altijd rekening gehouden wordt met de ambitie om tot 30% sociale woningbouw in het nieuwbouwprogramma te komen zoals uitgesproken is in het coalitieakkoord. In de motie wordt het college verzocht om voor de zomer met een uitvoeringsprogramma naar de raad te komen waarin ook betaalbare koop wordt meegenomen. De motie wordt door de meerderheid van de raad aangenomen.

Een motie die volledig botst met de brief van 20 juni 2023 waarin het college expliciet aangeeft dat er geen financiële ruimte is om tot meer dan 15% sociale woningbouw te komen en dat het aan de raad is om financiële dekking te zoeken als ze een hoger percentage aan sociale huurwoningen wil realiseren. Je zou toch eerder een discussie in de raad verwachten over hoe het nu verder moet met de woningbouw in Leeuwarden. Het is in ieder geval een motie waar het college verder niets mee kan.

Op 9 april 2024 deelt het college aan de raad mee wat de stand van zaken is wat de uitvoering van de motie betreft. De motie is nog in uitvoering. Op 22 oktober 2024 geeft het college aan dat de motie in behandeling is en dat naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 het uitvoeringsprogramma aan de raad zal worden gepresenteerd. Op 13 mei 2025 geeft het college aan dat de motie in uitvoering is en dat het uitvoeringsprogramma betaalbaar wonen naar verwachting in het tweede kwartaal ter uitvoering wordt aangeboden aan de raad.

Uiteindelijk is het zover. Op 22 mei 2025 wordt aan de gemeenteraad het Uitvoeringsprogramma 'Betaalbaar wonen' aangeboden waarin dezelfde doelstellingen uit de regionale woondeal en het beleidsprogramma 'wonen in de stad' weer aan bod komen: de



...IN HET KORT...

Het kan geen kwaad om de doelen uit het collegeakkoord nog eens te bekijken. Dan blijkt dat de huursector ondanks die vastgestelde doelen er bekaaid afkomt. Het is gewoon een kwestie van tellen en dan blijkt dat er fors minder voor de sociale sector wordt gebouwd dan beloofd. Voor wie bouwt de gemeente nu eigenlijk? Die vraag stelden we in het verleden al eens.

verplichting om bij nieuwbouw voor twee derde betaalbare woningen te bouwen waarvan 30% sociale huur. Verder geeft het document een doorkijkje naar 2040 en een inkijkje waar er gebouwd gaat worden en hoe dit gefinancierd gaat worden.

Terugkijkend op deze hele brij van moties, beleidsvoornemens, afspraken met rijk en provincie en ambtelijke stukken is het interessant om eens te zien wat er concreet van die 30% sociale huur uit het coalitieakkoord waargemaakt is.

GEEN 30%, MAAR 4% SOCIALE HUURWONINGEN BIJGEBOUWD

Dit jaar verscheen het rapport Trends in beeld van de afdeling Statistiek & Onderzoek van de gemeente Leeuwarden. Hierin zijn ook cijfers opgenomen over de woningvoorraad en de toevoegingen hiervan, uitgesplitst naar koopwoningen, sociale huurwoningen en particuliere huurwoningen. In 2021 stonden in Leeuwarden 31.567 koopwoningen, begin 2025 waren dat er 35.277, een toename van 3.710 stuks.

Kwam het aantal particuliere huurwoningen in 2021 uit op 12.319, in 2025 waren dat nog 9.805 stuks, een vermindering van 2.514 woningen, voornamelijk in het goedkopere segment. Door een ongunstiger belasting-regime zijn vele particuliere verhuurders hun huizen gaan uitponden. Dit heeft ertoe geleid dat er wel meer betaalbare woningen te koop worden aangeboden, maar dat met name de goedkope huur verder onder druk komt te staan.

Het aantal sociale huurwoningen in 2021 kwam uit op 17.045 stuks, begin 2025 waren dat er 17.211, een toename van 166 stuks. Er werden gedurende deze periode wel sociale huurwoningen gebouwd in Heechterp, maar dat betreft vervangende nieuwbouw na sloop, en voegt niets aan de bestaande woonvoorraad toe. Afgezet tegen het totaal van de bijgebouwde woningen komt het percentage gerealiseerde huurwoningen niet uit op 30%, maar blijft steken op 4%.

Maar dat mag de pret niet drukken. De verkiezingen staan voor de deur. Tijdens de algemene ledenvergadering van PvdA en GroenLinks afgelopen november, was een van de speerpunten het bijbouwen van 15.000 woningen tot 2040 waarvan, hoe kan het ook anders, 30% in het sociale huursegment. Met daarbij de belofte: 'We gaan voortbouwen op de resultaten van de afgelopen jaren.' (sic)

EEN BETAALBARE WONING VOOR 405.000 EURO

Eind november stond er een artikel in de LC getiteld 'Tussen koop en vrees'. In een interview vertelt een stel met twee jonge kinderen over hun zoektocht naar een betaalbare woning. Ze hebben allebei een goede baan en zoeken een huis tussen de drie en vier ton. Maar na zeventig bezichtigingen hebben ze nog steeds geen huis kunnen vinden. Gelukkig voor hen: er is hoop! Want wat lezen wij in het Uitvoeringsprogramma Betaalbaar Wonen waarbij straks twee derde van de nieuw te bouwen wonen betaalbaar moet zijn? 'Betaalbare koop: Koopwoningen tot 355.000 euro v.o.n.' Met daarbij de opmerking dat de Friese betaalbaarheidsgrens afwijkt van de landelijke (405.000 euro v.o.n.) omdat de inkomens hier lager zijn dan het landelijk gemiddelde. Er staat echter wel een voetnoot bij: De betaalbaarheidsgrens en eventuele indexering wordt met herijking van de Regionale Woondeal heroverwogen.

Helaas, twee maanden later, 3 juli 2025, wordt de eerste herijking van de regionale woondeal 2022 tot en met 2030 gepubliceerd. Zoals dat bij herijkingen vaak gaat, worden nieuwe afspraken gemaakt en oude gewijzigd. Dat laatste betreft ook de betaalbaarheidsgrens van betaalbare koopwoningen. Naar aanleiding van een onderzoek blijkt dat kan worden aangesloten op de landelijke definities voor betaalbare woningen. Voor de regio Leeuwarden betekent dit dat de betaalbaarheidsgrens geen 355.000 euro, maar 405.000 euro wordt. Na indexering wordt dat in 2026 420.000 euro.

Waar worden al deze sociale huurwoningen en betaalbare huizen, die straks voor een vriendenprijsje worden aangeboden, gebouwd? In Middelsee/Zuidlanden laat de financiële ruimte in de grondexploitatie niet toe dat er hier meer dan 15% sociale huur kan worden gerealiseerd. Datzelfde geldt voor de betaalbare woningen.

Het plan is nu om 1400 woningen, voor twee derde betaalbaar, te gaan bouwen bij het nieuwe NS station aan de Werpsterhoek. Voordat daar een woning staat, zijn we zo een paar jaar verder. Datzelfde geldt voor het Spoor-dok en het WTC-terrein. Er wordt binnenkort wel gebouwd in Oud Oost en de Fellingen, maar dat is bij lange na niet voldoende om op korte termijn in de groeiende vraag te voorzien.

DE WONINGZOEKENDEN MET EEN SMALLE BEURS ZULLEN NOG EEN HELE TIJD GEDULD MOETEN HEBBEN.

10

DAGBOEK VAN EEN BURGEMEESTER

Donderdag

Wat een warm welkom werd mijn deel na mijn uitstapje naar het Haagse! Voor het stadhuis stond een delegatie van ambtenaren in een rij om mij binnen te halen. Ik voelde mij verguld, alsof ik een wereldreis achter de rug had. Al miste ik Arno wel in het rijtje. Zelfs de media hadden hun journalistieke onderzoeksactiviteiten opgeschort om het volk mede te vergasten op mijn terugkeer op het honk. Ik zal niet verhehlen dat die aanblik mij terstond vurig deed verlangen naar mijn met gobelins gedecoreerde kamer. Ik huppelde zowat de trap op naar boven. Het hele tafereel deed me denken aan de periode van net na de oorlog, toen de journalisten met de hoed in de hand onderaan de vliegtuigtrap een bewindspersoon, zojuist uit een van onze overzeese gebiedsdelen teruggekeerd, de vraag stelden: Excellentie, heeft u een goede reis gehad? Daar bleef het ook bij. Wat een rust en vertrouwen in de bestuurder ging hiervan uit! Dat ik zoiets nu in mijn eigen stad ook mag meemaken is in het huidige tijdsge-wricht ongekend. Ik waardeer dat zeer.

Ik heb ronduit ge-nó-ten van mijn uitstapje. De maaltijd in de Poentjak smaakte mij als in een ver verleden, al zat men in de koloniale tijd met een keur van mooi uitgedoste bedienden om zich heen. Dat ik toch weer even een rol mocht spelen in het landsbestuur (hoe dat er straks ook uit komt te zien)! Alle gesprekken tussen de hoofdrolspelers heb ik consciëntieus aangehoord en, waar nodig, van relativerend commentaar voorzien. De inkomende post, waaronder een aantal al dan niet serieus te nemen noodkreten, heb ik na een vluchtige blik in een plastic mapje opgeborgen. Er zat al een mooie sticker op met de tekst: later bekijken en daarna meteen weggooien.

Thuisgekomen ontdekte ik dat mijn vervangers hun uiterste best hadden gedaan om zich van hun taak te kwijten. Ik hoop vurig dat ook de 100-jarigen niets tekort zijn gekomen, al slaat, nu ik dit neerpen, de twijfel toe. Ook zonder mij lijkt het allemaal op rolletjes

te kunnen lopen. Chapeau! Het was wel een beetje jammer dat tijdens mijn absentie onze gemeente werd uitgeroepen tot cocaine-hoofdstad van het land. En ik had mijn hakken nog niet koud uit het Haagse op Friese bodem gezet of ik werd geconfronteerd met vuurwapengeweld. En dat nog wel op een armlengte

*'Later
bekijken en
daarna meteen
weer weg-
gooien.'*

afstand van mijn stadhuis. Gelukkig was er op hetzelfde moment ook een incident in het winkelcentrum waarbij iemand met een kippenpan om zich heen sloeg. Het leverde een één-kolommer op in de krant over de schietpartij en een heel groot artikel over de man met de kippenpan. De verhoudingen zijn duidelijk: in een stad zonder poelier is het de kippenpan die er met de publieke aandacht vandoor gaat. Deze week maar weer eens informeren bij de gendarmerie of het wat opschiet met het onderzoek naar mijn in brand gestoken auto.

Vrijdag

Zit ik toch weer naar die Oranjeboom op het plein te staren en te dubben of ik weer een drugspandje moet gaan sluiten. Ik kan wel aan de gang blijven. Ik ben zolangzamerhand de tel kwijtgeraakt. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat de eigenaren van de gesloten panden een beetje de gek met mij steken. Misschien doen ze het er wel om: een pandje in de schijnwerpers plaatsen opdat het afleidt van hun werkelijke werkzaamheden.

Gelukkig heb ik wél grote complimenten ontvangen voor mijn stevige aanpak op de Weaze, de rosse buurt in onze binnenstad. Daar wilden vorige colleges hun handen niet aan branden. Jarenlang, zo heb ik mij laten vertellen, keek een deel van de ambtenarij, gezeteld in gebouw Amicitia, letterlijk neer op de buurt. Sommigen zullen middels participierend onderzoek van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt de situatie nader te verkennen. Prima de luxe! Maar nu gaan we het gebied aanpakken. De rooie rakkers die dit prachtige, historische gebied hebben laten verloederen zullen nog van de bok dromen.

**EEN NIEUWE AFLEVERING VAN MIJN DAGBOEK
LEEST U OP LIWWADDERS.NL. BELEefd AANBEVOLEN.**

Kerst in de Sint Bonifatiuskerk Leeuwarden



DE RAPEN ZIJN GAAR

Door Andries Veldman

Waar Omroep Oost een kleine tien jaar geleden de loftrompet stak over het initiatief voor een toeristische spoorfietslijn bij Hengelo, en na de totstandkoming ervan bestuursbobo en oud-inspecteur van de gemeentepolitie in Leeuwarden Pier Eringa het lint doorknipte, is ondernemer Chris Rijff bij de gemeente Leeuwarden en het vroegere Leeuwarderadeel van een koude kermis thuisgekomen. Obstructie en misleiding werden zijn deel. In de genoemde gemeenten ijverde Rijff jarenlang voor een toeristische attractie op een deel van het oude tracé van het roemruchte Dokkumer Lokaaltje tussen Jelsum en Stiens, later ook wel aangeduid als ZPC-aardappellijntje. Dit deel is inmiddels tot fiets- en voetpad omgevormd, de rails zijn helemaal verdwenen. Rijff vindt het een mooi fietspad, maar gruwet van de procedurele machinaties waarmee hij te maken kreeg. Hij kondigt nu aan zijn strijd op te zullen voeren en de hoofdschuldigen ter verantwoording te roepen nu ook het Rustpuntproject aan de Bredyk in Jelsum door de gemeente is getorpedeerd: 'De rapen zijn gaar.'

In het Leeuwarder café Wouters overhandigt de oud-Dokkumer Rijff, tegenwoordig alweer, decennia Fries om utens in Hilversum, een vijf pagina's tellend overzicht van wat hij als voorzitter van de Stichting Noord Friesche Lokaal Spoorwegmaatschappij in de afgelopen vijftien jaar meegemaakt heeft in de gemeenten Leeuwarderadeel en Leeuwarden. In deze stichting heeft Rijff zijn plannen ondergebracht. Het einddoel was het realiseren van een deels gerestoreerde spoorlijn, aangevuld met de herbouw van stationsgebouwen en de bouw van rijtuigen die als plaats van verpozing dienst kunnen doen. Met een spoorfiets, zo was de bedoeling, konden de diverse onderdelen aan het tracé worden bezocht. Rijff zag zijn initiatief als een positieve stimulans voor de toeristische en historische ontwikkeling van dit deel van Friesland. Zag, want het plan werd in de loop der tijd van tafel geschoven.

Het gepresenteerde overzicht en de bijbehorende met documenten geschraagde verhalen tonen een minder fraai beeld van Friese bestuurders en ambtenaren. Dat de gemeente en provincie elkaar als overheden tegenwerken is niet nieuw. In de documenten duiken vele bekende bestuurders en ambtenaren op. Over hen zijn er door de jaren heen met name van ondernemers veel klachten geweest. In deze krant is er in het verleden al het een en ander over geschreven. De trend die zichtbaar wordt wanneer plannen niet voldoen aan de visie van beslissers is: het vertragen van de beantwoording van vragen of de verwerking van ingeleverde documenten, het zich van de domme houden, het schuiven van verantwoordelijkheden tussen ambtenaren, het dreigen met financiële dwangsommen en het in gang zetten van juridische procedures die naderhand de toets der kritiek niet kunnen

doorstaan. Rijff heeft met al deze strategieën te maken of te maken gehad. Voor hem is nu de maat vol. 'Ik vind hier wat van. Veel ondernemers haken in zo'n geval af. Ik niet.'

Waar het in dit verhaal vooral om gaat, is het herhaaldelijk falen van overheden en het torpederen van plannen van ondernemers. Die plannen zijn uiteraard niet altijd realistisch of in het algemeen belang, maar behoren wel door de gemeente of provincie op zakelijke wijze te worden behandeld. Ook dient er sprake te zijn van een gelijkwaardig speelveld.

Voor wat het Dokkumer Lokaaltje betreft keren we terug naar het moment waarop bij Rijff het zaadje werd geplant om van de voormalige spoorlijn een toeristische trekpleister te maken.

'Als kind kwam ik met het verhaal over het Dokkumer het Lokaaltje in aanraking. Noem het nostalgie. In 2009 heb ik voor de lol het hele traject om de tien meter gefotografeerd. Vijfenvertig kilometer, van Leeuwarden naar Anjum, in beide richtingen. Daar had ik niet echt een bedoeling mee, totdat ik mensen onderweg ontmoette die de waarde van het tracé onderschreven en mij op ideeën brachten. Daar is vermoedelijk het zaadje voor een alternatieve ontwikkeling van de lijn geplant.' Rijff startte een marktonderzoek en bedacht dat de lijn min of meer het DNA van Friesland zou kunnen verbeelden. 'Wat in Zwitserland de bergen zijn, is in Friesland het platteland.'

Chris Rijff denkt groot, is niet benauwd voor gedegen onderzoek, is standvastig en staat, hoewel hij een zelfontwikkeld elektrisch, amfibisch en grotendeels houten vliegtuig in een hangar in Teuge heeft staan, allerm minst als een luchtfiets ter boek. Hij is geen buitensporig kapitaalkrachtige

'Gedeputeerde Sietske Poepjes sloeg met de hand op tafel en zei: ik wil dat dit project doorgaat'

'Rijff gruwet van de procedurele machinaties waarmee hij te maken kreeg'



'Je leert groot te denken als je in de vliegtuigbouwbusiness zit'

ondernemer. 'Ik hoef er niet van te leven, maar ben ook niet echt bemiddeld.' (zie kader)

Na een reis met zijn zoon naar een spoorlijn in het Franse Normandië ontsproot het plan voor een Friese spoorlijn. 'Tot in Stiens lagen er nog rails. Ik heb in 2010 het plan voor het spoorfietsen ontwikkeld voor het traject van Jelsum naar Stiens, met als mogelijk einddoel de herontwikkeling van de gehele lijn, inclusief de grondlocaties van de voormalige spoorgebouwen.

Als je dat gaat berekenen, dan zit je op een investering van ongeveer 18 miljoen euro. Hier zegt men dan al gauw: dat is in protte jild. Dat mag zo zijn, maar als je daar een hele spoorlijn met toebehoren van kunt ontwikkelen is het peanuts. Je leert groot denken als je in de vliegtuigbouwbusiness zit.'

De gemeente Leeuwarderadeel zag het plan wel zitten en besloot op 11 januari 2011 positief. In de stukken staat: 'Positieve grondhouding planologisch t.b.v. project Dokkumer Lokaaltje; geen financiële middelen beschikbaar stellen.' Rijff wist waar hij aan toe was en liet zich door het ontbreken van financiële middelen aan de zijde van de gemeente niet van de wijs brengen.

Na aanvankelijke steun doemden in de loop van 2013 de eerste apen en beren op. ProRail, na de splitsing met de Nederlandse Spoorwegen, eigenaar van alles

rond het spoor wat geen trein of station is, sloopte de rails van het traject. 'Wat er nog van over was, de twee spoorbruggen over de Stienserveert en de Jelsumerfeart, heb ik in overleg met wethouder Jaap Keizer van de toenmalige gemeente Leeuwarderadeel veiliggesteld om te voorkomen dat de route zou verdwijnen. Die bruggen liggen nu bij mijn spoorfietscompagnon Gerrit Postmus in Blija.'

Ondertussen gingen de onderhandelingen met ProRail door. Ook dit proces verliep volgens Rijff moeizaam. 'Ze probeerden me af te schepen met argumenten die niet valide waren en kwamen met het verwijt dat de stichting de pers zou hebben gebruikt om kwaad over hen te spreken; een doorzichtige tactiek om iemand op een zijspoor te rangeren.' Rijff liet het er niet bij zitten en ging aan tafel bij vastgoedbedrijf Railside/Waalstede die eerder spoorgronden had overgenomen van de NS. 'Bij dat Rotterdamse bedrijf toonden ze mij op een scherm alle hoekjes binnen het spoorgebied in Leeuwarderadeel waar men wel vanaf wilde. Verdeeld over zes percelen heb ik toen voor ruim 6.000 euro op het tracé tussen Jelsum en Stiens 1500 vierkante meter grond gekocht, waaronder de stationlocatie Jelsum en de voormalige halte Koarnjum.'

De volgende partij die Rijff de voet dwars zette was de gemeente Leeuwarderadeel, waar inmiddels een nieuw college zitting

had genomen. 'In 2014 werd de gemeente plots actief en presenteerde een vrijwel soortgelijk plan 'Sporen op de klei' waarbij de nadruk op natuur lag en niet op het railvervoer. Bovendien wenste men mij daar niet bij te betrekken.' Burgemeester Joop Broertjens was nu de kwade genius. 'De gemeente had een plan en ik moest van het klee. Ik heb ze toen gewaarschuwd: jullie zitten hier al te diep in, dat moet je zo niet doen.' Broertjens pakte de zaak stevig op en confronteerde Rijff met enkele bestuursrechtelijke acties waaronder een eenzijdig opgestelde notariële akte verklaring van verjaring. Vervolgens werd bestuursdwang toegepast. 'Dat was een oorlogsverklaring. Hij pakte zaken aan waar een twist op zat, dat vond ik onbegrijpelijk en ook onbehoorlijk. Als jurist zou hij moeten weten dat dat niet kon. Hij deed aangifte van diefstal tegen mij van de twee spoorbruggen. Daar werd ik uiteraard van vrijgesproken door het OM met als toelichting dat je geen dief kunt zijn van je eigen bezit.' De stichting deed terstond aangifte tegen burgemeester Boertjens en ambtenaar Anna den Herder, maar de politie weigerde die op te nemen.

Inmiddels ging het spoorfietsbedrijf, het Akzo-zoutlijntje, in het voorjaar van 2016 operationeel van start in Hengelo, en drong de provincie Fryslân aan op actie van de gemeente Leeuwarden om het aan de stichting verleende subsidiebedrag van 24.000

CHRIS RIJFF is geen doorsnee-ondernemer, maar meer een ontwikkelaar en uitvinder. Na zijn opleiding tot meubelmaker en restaurateur verdiepte hij zich in de markt van amfibische vliegtuigen en bracht de ontwikkelingen op dit gebied in Noord-Amerika en Canada in kaart.

Tijdens de perestrojka verbleef Rijff enkele jaren in Moskou. Daarna verhuisde hij naar Hilversum, waar hij in een hal samen met enkele compagnons met de bouw van een amfibisch vliegtuig begon. Het betreft een elektrisch aangedreven acht persoons amfibisch vliegtuig, de Cormorant, een vliegtuig dat dienst kan doen als ambulance voertuig zoals in de tv-serie Flying Doctors. Het vliegtuig is inmiddels overgebracht naar Twente, waar meer mogelijkheden zijn om het te ontwikkelen.

Met zijn vrouw Gwen Dumbar startte hij in 2003 Speelbelovend: een sociale onderneming die houten speelgoed produceert en verkoopt, waarbij wordt samengewerkt met mensen met een verstandelijke beperking.

euro te kunnen benutten. ‘Gedeputeerde Sietske Poepjes (CDA) was voorstander van de plannen en wilde uitvoering ervan. Met een delegatie van zes personen zaten we om tafel om de zaak intern te bespreken. Poepjes zelf ging later met gemeentesecretaris Eelke de Jong van Leeuwarden direct in gesprek waarin de gedeputeerde met de hand op de tafel sloeg en zei: ik wil dat dit project doorgaat.’

Maar actie van de gemeente Leeuwarden bleef uit. ‘Het was het bekende liedje van vertragen en hopen dat je opgeeft. We zitten dan al in oktober 2022. De gemeente vroeg om aanvullen de documenten en probeerde de stichting te bewegen tot het opnieuw aanvragen van een vergunning terwijl die inmiddels van rechtswege was ontstaan.’ Een ook in andere zaken beproefde tactiek, zo leert de geschiedenis. De impasse leek te worden doorbroken door inzet van de provincie, die bij de gemeente Leeuwarden aandrang op een pachtovereenkomst voor gebruik van een strook grond om een replica van een NFLS-rijtuig te plaatsen op stationslocatie Jelsum. Dit alles had al voor aanvang seizoen 2023 gereed

moeten zijn maar Leeuwarden leverde niet, en uitvoering van het Rustpuntproject bleef feitelijk geblokkeerd.

Tussentijds laait de oorlog tussen de twee partijen weer op, nu met de gemeente Leeuwarden, die Leeuwarderadeel sinds 2018 had ingelijfd. Rijff: ‘Percelen aan de Lege Hearewei in Stiens staan bij overvloedige regenval blank. Dat water komt van de terp in Stiens en zoekt het laagste punt. Moestuinen staan onder water. Zonder enig overleg stond de gemeente begin 2020 te graven in mijn percelen en die van de burens. Die waren met vakantie en wisten bij terugkeer niet wat hen overkwam. Grote stukken gazon werden vernield en de heg is weg. In mijn percelen werd zonder toestemming gegraven terwijl ook hier bovendien nog een extra beding op ligt, namelijk dat het zonder bodemonderzoek niet is toegestaan om in een spoorlijn te graven vanwege de mogelijkheid van de aanwezigheid van verontreinigde grond. Dat hoort een gemeente te weten. In november dit jaar gebeurde het weer: opnieuw stond de gemeente zonder ons vooraf in te lichten in percelen van mij en de stichting NFLS te graven.’

Wat in Friesland niet lukte, lukte wel in Overijssel. Daar floreert sinds voorjaar 2016 de eerste spoorfietslijn van Nederland. Omroep Oost bericht in april 2016: Er is vandaag hard gewerkt om de Akzo-lijn in Hengelo klaar te maken als nieuwe spoorfietslijn. Een deel van de oude zoutlijn is twee jaar geleden weggehaald, maar wordt alsnog weer hersteld. Railbouwer Strukton legt dit laatste spoordeel gratis aan. Initiatiefnemer Jurriaan Knol noemt het fantastisch dat dit weggevaagde stukje spoor er na morgen weer ligt.

‘Het bijzondere is dat mensen dankzij al die hulp binnenkort kunnen spoorfietsen over industrieel erfgoed en tegelijkertijd kunnen genieten van het landschap en de natuur.’

Morgen gaat Strukton het laatste deel afmaken. ‘Het wordt allemaal nog een race tegen de klok, maar we willen 15 april de eerste bezoekers ontvangen,’ zegt ondernemer Chris Rijff van de spoorfietslijn.

REACTIE VOORMALIG BURGEMEESTER JOOP BOERTJENS ‘We hebben een langstlepend conflict met de heer Rijff gehad. Hij heeft zich twee bruggen toegeëigend ten koste van de gemeente. Daar hebben we tegen moeten optreden. Uiteindelijk hebben we het er bij laten zitten. Ik woon in Groningen, maar kom er nog wel eens. De oude spoorlijn is een mooi fiets- en voetpad geworden waar veel mensen plezier aan beleven.’

IK BEN TE HUUR! * AUTOWASSTRAAT FOKKINGA



‘Un kroan fan Coronelli’

MEINDERT SCHROOR



Un paar weken leden wudde de earste Aed Levwerd lezing houden in de Hú-zumer dorpskerk met as thema Un kwatteeuw stadsontwikkeling fan Liwwadden met twee ‘inleiders’; oud burgemeester Hayo Apotheker en ik, sei de gek. Hayo liet as foormalech bestuurder syn licht skine over de struktuurskets Leeuwarden Open Stad út 1995 en de stadsfyzje LEVI 2030 dy’t drie jaar later feskeen. Bestuurders hewwe as fanself altyd de neiging over hun graf te regearen.

(dat graafskap was noch út de middeleeuwen), un ryke, groate, dichtbefolkte stad (...) deursneden deur diepe grachten, dy’t deur ut

midden fan de hoofdstraten lope (in Venetië binne de grachten de hoofdstraten) (...). Festerkt met groate bolwerken en omringd deur un brede singelgracht. Hyr falt niks an toe te foegen. In ut land werat de kunst se’n bitsje út-fonden is, dat al tweedúzend jaar de top is kwa formgeving, folges myn eigen fader Johannes Schroor (Terskellinger, opgroeid by ut Dok in Harlingen, anglofyll, onderhoudsmonteur, mar bovenal ‘a keen observer’) wudt even dúdleke maakt wat foor un stad dat wij waren en eileks noch binne!

Sewat twee eeuwen na Coronelli liep un andere Italiaan, Edmondo de Amicis deur de stad. Hij murk oek de prachtege bruggen, ryke winkels en sierleke rúten op, mar foelde em hyr fedder fan hús as waar dan oek in Nederland as foelde dy oppe drempel fan de groate landbouwkrisis de achterútgang fanne stad al ankomen. Syn wat negative oordeel mach overeges gyn wonder hite want De Amicis syn leven speulde em foornamelek af in Liguria, dat wil sêge de Italiaanse Riviëra; un heel andere wearld as Venetië dat ommers in un platte, hast Nederlânse lagune leit. De andere lovende sitaten sal ik jumme bespare; dy komme by gelegenhed noch wel es op de proppen. Dúdelek is dat Liwwadden, terwyl Fryslân deur de floer sakte, met achterút ging en noadsakelerwys op emsels terugwurpen wudde. Fanaf eind jaren 1980 sat dur sins ruum een eeuw wear muzyk in en wudde ut tot un wat meewarege provinsystad terugfallen Liwwadden stadech an ut dynamisch regionaal sentrum werat je alle avonden wel, binnen of búten, út eten of naar theater dan wel bios kanne.

Nyttemin mutte wij de boel inne gaten houn blieven. En se wú ik dit stukje met un paar foorstellen eindege. Ferdubbel en elektrifisear dat spoar naar Groaningen nou eindeleks es un kear en los toegelyk ut knelpunt bij de overwech inne Skráns op. Ontwikkel de Spoordokzone tot un groatsteadse entree en woangebied. Open se gauw as mogelek ut stasjon Werpsterhoek en noem ut gewoan Leeuwarden-Zuid. Maak eindelek es dy Prins Hendrikbrug beweechbaar en graaf ut Fliet oek wear open. Dat sú een prachtege kâns biede om de wat ferpauperde wiken an wearskanten fan dit foormalege water op te knappen. Rapido!

Intussen: Apotheker gaf un moai overzicht fan dingen dy’t onder hem en sien opfolgers bereikt binne om te eindigen met ‘Liwwadden: ut is altyd wat weest en ut sal altyd wat blieve’. Wat un kwatteeuw leden ankondechd wudde in beide nota’s is foor un groot deel útkomen, mar sewel Apotheker as de LC fanmorren: we binne dur noch nyt. Ommers, ondanks de kop ‘Leeuwarden maakte groeiroom waar, durft Friesland oek zo ambitieus te zijn?’ in de LC komt Fryslân in de Nota Ruimte amper en Liwwadden helemaal nyt foor, ik wil mar sêge.

An ondergetekende was dy avond myn taak om de perioade foor Open Stad en LEVI (1285-1995) en daarna (2025-2030) te sketsen. Anne hand fan in nustje sitaten fan meensen fan búten de stad en Nederland wudde al snel dúdelek dat ‘ut het nooit wat weest’ as de soademitte bij ut grofviul mut. Ut was namelek fooral lofsang over Liwwadden deur bútenlanders dy’t in de afgelopen eeuwen oanse stad andeden. De folgende wil ik jum absolút, mar dan oek absolút, nyt onthouwe. Hij is fan de Venetiaanse Fransiskaner monnik, kosmograaf, kartograaf en útgever Vincenzo Coronelli (1650-1718) bekend fanwege syn ensyklopedise kennis, syn globes en syn atlansen. Coronelli beskreaf oek Liwwadden in syn in 1706 in Napels ferskenen Teatro della Guerra, dat gaat over de Spaanse Sûksessy-oarloch (1701-1713) in de Seventien Nederlanden (sêch mar Benelúks en Noord-Frankryk).

Daarbij mutte wy oans even goed realiseare dat hyr ut waterrike Liwwadden beskreven wudt deur de ogen fan un Venetiaan, mind you! Leuwarden, o Leverden (...) nella Contea d’Ostrogoe, ricca, grande, popolata (...) divisa da’ profondi Canali, che passano per il mezzo delle strade principali (...). Munita di gran Ballovardi, è circonvalata da ample fosse’. Liwwadden (...) in ut graafskap Oastergo

Ik ben een liefhebber van wijting. Trees is meer van de kabeljauw en zalm

Door Andries Veldman
Foto: Simon van der Woude

‘We binne der klear mei.’ Jacko en Trees Krist gaan stoppen met hun viswinkel Vis & Dis aan de Tuinen, hoek Voorstreek. De zaak wordt met het huidige personeel voortgezet door Max Duindam, van oorsprong afkomstig uit het vissersstadje Stavoren. ‘We hebben er een goed gevoel bij dat Max deze viszaak overneemt.’

Tien jaar geleden werd de bijzondere gevelwand aan de Tuinen opgefrist met de komst van de viszaak van Jacko en Trees Krist. Ze maakten vanuit het niets een zeer goedlopende viszaak. Hoewel ze altijd met vis verbonden zijn geweest en kramen en kiosken op diverse locaties hebben geëxploiteerd, was een vaste zaak in het centrum van Leeuwarden een uitdaging. ‘Het is met deze viszaak gelopen zoals we het van tevoren hadden bedacht’, vertelden de ondernemers bij het eerste lustrum, nu vijf jaar geleden. Met volle tevredenheid keken ze toen terug op de eerste jaren. ‘We wisten niet wat we mochten verwachten, maar op vrijdag staan we met vijf man in deze kleine zaak.’ Het is sindsdien alleen maar drukker geworden op de Tuinen.

Jacko is een liefhebber van wijting, die volgens hem de vissigste onder de vissen is. ‘Een tongetje of scholletje vind ik ook lekker. Trees is meer van de kabeljauw en de zalm.’ Jacko en Trees Krist zijn vrijwel altijd verbonden geweest met vis. Dat begon al ruim veertig jaar geleden toen de twee elkaar ontmoetten op de Wergeaster Merke, de jaarlijkse kermis in het dorp, zo vertelde ze vijf jaar geleden in deze krant. ‘Mem hie mij al warskôge. Er staat een leuke man in de vistent.’ Ze kon haar moeder vertellen dat ze hem al ontdekt had.’ Jacko: ‘Ik bood haar een lekkerbekje aan.’ Het lekkerbekje fungeerde als de spreekwoordelijke spiering om een kabel-



JACKO OVER HET GEHEIM VAN DE VISVERKOPER:
‘Bitsje ouwehoere en keuvelen. En een mooi product aanbieden met vriendelijk en vakkundig personeel.’

jauw mee te vangen. Hun drie kinderen zijn inmiddels uitgevlogen naar Californië, Nice en Amsterdam.

‘In de week dat we tegen Max zeiden dat hij de zaak kon overnemen hebben we wel vier andere aanbiedingen gehad. Dat zegt toch wel wat. Maar wij zijn niet van het tegen elkaar uitspelen van kandidaten. We hebben veel vertrouwen in de nieuwe eigenaar.’ Jacko Krist blijft tot aan de presentatie van de nieuwe haring in juni volgend jaar als assistent in de zaak aanwezig. ‘Dan kan hij er even aan proeven.’

Daarna gaat de visverkoper zich als timmerman richten op onderhoudsklusjes, bijvoorbeeld aan hun b&b-huisje in Wergea en het opknappen, schilderen en restaureren van jachten. Eerder werkte Jacko Krist ook al in de jachtbouw. Hij verkocht en restaureerde klassieke schepen zoals de Riva vanaf een jachtwerf in Gorredijk.

In de tien jaar dat de Krists aan De Tuinen zitten heeft vooral de coronaperiode indruk gemaakt. ‘Dan schrik je wel even. Je bent net bezig, de zaak liep als tielier en dan corona.’ Gelukkig hebben de

Het stoppen als ondernemers is mede ingegeven door een aantal aangrijpende gebeurtenissen in hun directe omgeving. ‘Op jonge leeftijd ontvallen je familieleden. Ook klanten die niet meer onder ons. Dat gaat je niet in je koude kleren zitten.’ Jacko ziet in Max Duindam een waardige en energieke opvolger. ‘Hij nam de leiding al over wanneer we weer naar een begrafenis moesten.’ Duindam exploiteerde eerst een foodtruck maar zal zich nu volledig richten op het voortzetten van de bij velen geliefde viszaak.

Krists een goede verstandhouding met huurbaas Wim Röben. ‘Die zei: je mag je huur betalen als je wat verdiend hebt. Dat was fijn om te horen, erg genereus. We hebben van geen enkele steunmaatregel gebruik hoeven maken.’

Veilig én goed zichtbaar de weg op!

AXA BIKE



DWN30 verlichtingsset

40.95

ARIBI



Urban-I 3.0 signal helm

99.95

AXA



Aircompressor Compact 10.0 vloerpomp

34.95

standaard superservice



Allemaal inbegrepen bij je nieuwe fiets.

- Altijd inruil mogelijkheden.
- Altijd een leenfiets.
- Vijf jaar dealergarantie op e-bikes.
- En: nog veel meer!



*Inclusief accessoires, vraag naar de mogelijkheden.
*Niet van toepassing op e-bikes.



BIKE Totaal | MIENT DE VRIES

Pier Panderstraat 1
8913 CH Leeuwarden

Westeinde 1a
9079 LH St. Jacobiparochie

088 654 33 22
biketotaalmientdevries.nl

William Lord
**LEEWARDER
MAGAZIJN**

Bent u op zoek naar:

Bijzondere boeken, etsen, schetsen, antieke plattegronden of schilderijen/tekeningen van Friesland/Leeuwarden en wijde omgeving

Voor u zelf of om cadeau te doen!

BEZOEK ONZE WEBSHOP!

www.leeuwardermagazijn.nl
w.lord@kpnmail.nl 06 - 1240 5479

Vergaderen | Lunch | Diner | Borrel




De Hofdame

Aan de voet van de Oldehove!

www.de-hofdame.nl



KN KEUKEN
RENOVATIE
n e d e r l a n d

Regio Leeuwarden

- ◆ nieuwe keukendeuren
- ◆ nieuwe scharnieren
- ◆ nieuwe werkbladen
- ◆ nieuwe apparaten
- ◆ nieuwe kranen

Als het om de euro's gaat!

keukenrenovatienederland.nl

06 - 2856 3755



Eddy&Henny:

**'Se mutte de
kokkert publie-
kelijk in 'e witte
poeder streke en
met de kerst een
mooie snuif-
doas frage'**

HENNY 'Ut is toch skandalig dat je foor un betaalbaar pakje sigaretten
naar Dútsland riede mutte, terwijl de coke hier gratis an hús bezorgd wurdt.'

EDDY 'We binne cokestad nummer 1 fan de wereld.'

HENNY 'Se roepe út ut raamke fan de auto naar oans: we gaan lekker naar
Dútsland. De gewoane burger wurdt hier as un paria behandeld.'

EDDY 'En dan oek noch stiekem snuve.'

HENNY 'Ik en Eddy sêgge se mutte de kokkert publiekelijk in 'e witte poeder
streke en met de kerst een mooie snuifdoas frage.'



*U kunt met ons uw wensen bespreken voor uw uitvaart.
Neem daarvoor vrijblijvend contact met ons op.*

MANNING
Uitvaartzorg



met liefde geregeld
ongeacht uw verzekering of lidmaatschap

058 - 844 83 65 | www.manninguitvaartzorg.nl



PERSOONLIJK INTERIEURADVIES

Maak een afspraak voor een **Design Date** en ontvang onze gratis stijlguides.

DE BOER

WOONPROFESSIONALS LEEUWARDEN

SCHRANS 131 | 8932 ND LEEUWARDEN
WWW.WOONPROFESSIONALDEBOER.NL



UW OPTICIEN AAN HUIS

Voor een afspraak of meer informatie belt u met 0518-850125 of kijk op de website: www.thuisopticiensfriesland.nl

KANTOREN
 VERGADEREN
 FLEXWERKEN
 LUNCHEN



Op zoek naar een
 dynamische werkplek
 of vergaderlocatie?

Bekijk ons aanbod op
www.crystalic.nl



LEEUWARDEN | FRANÇOIS HAVERSCHMIDTWEI 2 | 8914 BC | THE NETHERLANDS



crystalic business park